O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Kuch — adolatda

Adolat

Ozbekiston Respublikasi ijtimoiy-siyosiy va huquqiy gazetasi

1995 yil 22 fevraldan chiqa boshlagan • 2001 yil 11 май • juma • № 19 (306) • sotuvda erkin narxda

● Биз фахрийларимизнинг қадрини жойига қўйиш, уларга қўлдан келганча ғамхўрлик қилишни унутмаслигимиз лозим. Марҳумларни ёд этиш учун кўп нарса талаб қилинмайди. Лекин тирикларнинг ғамини ейиш осон эмас. Ўтган йили бу ерда кўрган айрим фахрийларни минг афсуски, бугун учрата олмадим. Шунинг учун мен бугун уруш ва меҳнат фахрийларига аввало, узоқ умр, мустаҳкам соғлиқ тилайман. Улар борлигининг ўзи биз учун катта давлат.

Ислом КАРИМОВ.

(9 Май куни Хотира майдонидаги суҳбатдан).

ҲАФТАНИНГ МУҲИМ ВОҚЕАЛАРИ

● Президент Ислом Каримов 3-5 май кунлари иккинчи бор давлат ташрифи билан Россияда меҳмон бўлди. Ташриф ғоятда самарали ўтди.

● Жиззахда бўлиб ўтган «Баркамол авлод» спорт мусобақалари қатнашчилари Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга мактуб йўллаб, унда «Биз бор куч-ғайратимиз ва маҳоратимизни Ватанимиз равнақи, юртимиз тинчлиги ва халқимиз фаровонлиги йўлида сафарбар этишни ўзимизнинг фарзандлик бурчимиз деб биламиз» дея таъкидладилар.

● 8 Май куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Тошкент давлат консерваториясининг пойтахтимизда қад ростлаётган янги биноси қурилишини ҳамда Ҳамза номли театрдаги қурилиш ва таъмирлаш ишлари билан танишиб, ўз маслаҳатларини берди.

● 9 Май куни пойтахтимиздаги Хотира майдони ўзгача тус олди. Эрталабдан бу ерда уруш ва меҳнат фахрийлари, ҳукумат аъзолари, депутатлар, ҳарбийлашган вазирлик ва идораларнинг раҳбарлари, жамоатчилик вакиллари, ёшлар йиғилди. Мазкур майдонга кириб келган, ушбу анъанавий тадбирнинг бош ташаббускори — Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов йиғилганлар билан бирма-бир саломлашиб, ҳарбий оркестр садолари остида «Мотамсаро она» ҳайкали пойига гул қўйди.

Президентимиз иккинчи жаҳон урушида шаҳид кетган минглаб ватандошларимизнинг табаррук номлари зарҳал ҳарфлар билан битилган айвонларни зиёрат қилди. Уларнинг хотирасига ҳурмат бажо келтирди.

Бугун Тошкентда иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси бешинчи сессияси очилади

ҲАР БИРИМИЗГА ДАХЛДОР

Ўзбекистонимиз мустақилликка эришганига ўн йил тўлаяпти. Унинг энг олижаноб шарофатларидан бири — мустақил парламент, бу парламентнинг эркин ҳамда ижодкорлик билан иш олиб бораётганлигидир.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўтказилаётган ҳар бир сессияси мамлакат ижтимоий-сиёсий ҳаётида муҳим воқеа бўлиб қолмоқда. Ҳар бир шундай анжуманни одамлар сабрсизлик билан кутадилар. Биров газета ўқийди, биров радио қулоғини бурайди, бошқа биров телевизор кўради. Олий Мажлис сессияси матбуотда умухалқ муҳокамаси учун эълон қилган анов қонунни қай ҳолатда қабул қиларкин? Бизнинг таклифларимиз ҳам ўтармикан? У қачондан бошлаб амалга киритилар экан? Навбатдаги сессия кун тартибига яна қандай масалалар киритиларкин? — деб ўйлаб, астойдил куюниб юрувчи ҳуқуқшунос ва иқтисодчи олимларимиз, амалиётчиларимиз, тегишли соҳа вакиллари, мутахассислар ва ҳатто талабалар кўп юртимизда.

Бир сафарги сессиядан сўнг аудиторлик текшируви соҳасида ишловчи дўстимиз ўзига тегишли соҳа қонуни парламент томонидан биринчи ўқишда маъқулланиб, матбуотда эълон қилинганида лойиҳани ўқиб, ташвишланиб қўнғироқ қилгани ёдимда. Кейинроқ эса у ўша қонуннинг навбатдаги сессияда иккинчи ўқишда қабул қилинган матнида ўзининг ҳам матбуот орқали билдирган таклифлари шаклан тўлиқ бўлмасада, мазмунан тўлиқ равишда инобатга олинганини, қонун илгариги матни билан қиёслаганда анча маромига етказилганини айтиб, ғурурланиб юрганди. Зеро, қонун ҳар биримизнинг ҳаётимиз ва фаолиятимизда ўта муҳим ўрин тутувчи юридик ҳужжатдир. Унга таянмай бирор бир ишни тўғри амалга оширишимиз, адолатли ҳал қилишимиз амримаҳол. Мамлакатимизда ижтимоий муносабатларни тартибга солиб турувчи асосий омил ҳам — қонунларимиздир.

Бинобарин, Ўзбекистон эркин бозор иқтисодиётига асосланган ҳуқуқий фуқаролик жамияти, адолатли демократик давлат барпо этиш сари бораётган муҳим босқичда ҳеч бир фуқаро сиёсий, ижтимоий, иқтисодий ислоҳотлар жараёнидан четда турмаслиги даркор.

Бугун ўз ишини бошлайдиган иккинчи чақириқ Олий Мажлисининг бешинчи сессияси ҳам олиб борилаётган ислоҳотларнинг ҳуқуқий негизини янада мустаҳкамлаш ва кенгайтириш йўлида навбатдаги муҳим қадам

бўлади. Юртбошимиз Ислом Каримов «Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда» номли асарида ва парламентнинг биринчи сессиясидаги маърузасида илгари сурган янги юз йиллик бошида мамлакатни ривожлантиришнинг стратегик дастурини амалга ошириш учун аввало ҳар томонлама пухта қонунчилик негизини яратиш талаб этилади.

Ушбу Дастурда давлатимиз раҳбари томонидан қўйилган вазифалардан келиб чиқиб, парламент янги жамиятни барпо этишнинг ҳуқуқий негизини такомиллаштириш устида собитқадамлик билан иш олиб бораяпти. Депутатлар қонун лойиҳалари ва бошқа барча материалларни Олий Мажлис қўмита ва комиссияларининг ўтган йилиёқ ишлаб чиқиб, тасдиқланган 2000-2002 йилларга мўлжалланган қонунчилик ва назорат фаолияти устуворликлари асосида тайёрлайдилар.

Навбатдаги, бешинчи сессия куни тартиби лойиҳасидаги биринчи масала — Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2000 йилги ва 2001 йил биринчи чорагидаги ижроси тўғрисидаги масаладир. Парламент Ўзбекистон Конституциясида белгилаб қўйилган энг муҳим ваколатидан фойдаланиб, мамлакатнинг энг асосий молиявий ҳужжатини муҳокама қилади.

«Прокуратура тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси парламент сессияси муҳокамасига янги таҳрирда киритилмоқда. Мазкур қонун лойиҳаси илгари Олий Мажлис томонидан биринчи ўқишда маъқулланиб, кенг жамоатчилик муҳокамаси учун матбуотда эълон қилинганди. Лойиҳа республикамизда амалдаги қонун қабул қилинганидан буён ўтган саккиз ярим йил мобайнида содир бўлган ўзгаришларни ўзида аниқ ифодалайди. Ундаги янгилик шундан иборатки, прокуратура фаолияти устидан жамоат назоратини кучайтириш мақсадида Қонун лойиҳасига биринчи марта прокуратура органларининг жамоатчилик ва оммавий ахборот воситалари билан ўзаро узвий ҳамкорлигини тартибга солувчи норма киритилаяпти. Бу кўпчиликни қизиқтириши табиийдир. Умуман олганда, Қонун лойиҳаси прокуратура органларининг ҳуқуқий мақоми, вазифаларини ҳамда улар фаолиятининг ҳуқуқий асослари, энг муҳим йўналишлари ва тамойилларини белгилаб беради. Мазкур ҳужжат жамиятда қонунийлик ва ҳуқуқтартиботни мустаҳкамлашга, прокуратура органлари фаолиятини тубдан яхшилашга қаратилгандир.

Юртбошимиз томонидан баён этилган миллий хавфсизликни таъминлаш соҳасидаги назарий қоидалар ва концептуал ёндашувлар, шунингдек, амалдаги қонун ҳужжатларида қайд этилган нормалар «Мудофаа тўғрисида»ги Қонуннинг янги таҳрирдаги лойиҳасида янада ривожлантирилган. Парламент муҳокамасига иккинчи ўқишда киритилаётган бу ҳужжатни тайёрлашда қонун ижодкорлари мустақил Ўзбекистоннинг миллий манфаатларини, минтақадаги ва дунёдаги ҳарбий-сиёсий вазиятни, ҳозирги замон урушлари ва қуролли можароларнинг хусусиятини, юртимиздаги тинчлик ва хотиржамликни пухта ва самарали ҳимоя қилишга қодир бўлган ихчам, етарли даражада ва яхши қуролланган армияни шакллантириш заруратига асосланишган. Қонун лойиҳаси мамлакат мудофаа сиёсатининг барча йўналишлари ва жиҳатларини қамраб олади.

«Махсус юклар ва ҳарбий таркибларнинг транзити тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳам юқорида айтиб ўтилган ҳужжатга ҳамоҳанг бўлиб, унинг асосий мақсади ҳарбий таркибларнинг, шунингдек алоҳида назорат қилиш талаб этиладиган юкларнинг транзит тарзда ўтиши пайтида Ўзбекистоннинг давлат манфаатларини ҳимоя қилиш ва хавфсизлигини таъминлашдан иборатдир.

Маълумки, шу пайтгача республикамизда суд ижрочиларининг ҳуқуқий мақоми, жумладан уларнинг ҳуқуқлари, мажбуриятлари ва жавобгарлиги белгилаб қўйилмаган эди. Бунинг устига суд ҳужжатлари ва бошқа органларнинг ҳужжатларини ижро этиш ҳозирги пайтда 1963 йилда қабул қилинган Фуқаролик процессуал кодексининг V бўлими билан тартибга солиб келинаётганди. Ваҳоланки, ушбу кодекснинг бошқа бўлимлари 1997 йилда янги Фуқаролик кодекси қабул қилинганидан сўнг ўз кучини йўқотган. Фуқаролик процессуал ва Хўжалик процессуал кодексларида ҳам ижро иши юритилишини аниқ тартибга солувчи нормалар йўқ. Бешинчи сессия муҳокамасига қўйилаётган «Суд ҳужжатлари ва бошқа органларнинг ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида»ги қонуннинг қабул қилиниши қонунчилигимиздаги ана шу бўшлиқни тўлдиради ва қусурларга барҳам беради. Мазкур ҳужжат ижро иши юритилиши самарадорлигини оширишга, суд ижрочиларининг фаолиятини қонун йўли билан тартибга солишга қаратилгандир.

Ҳозирги кунда бутун дунёда сил касаллиги оғриқли муаммолардан бири саналади. Сайёрамизда аҳоли ўртасида сил касаллигига чалинишнинг тарқалиб кетиши кузатилмоқда. Бутунжаҳон Соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига қараганда, яқин келгусида дунё бўйича сил касаллигига дучор бўлганлар сони 300 миллион кишидан ортиши мумкин. Сессия кун тартибига киритилган «Аҳолини сил касаллигидан муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси Ўзбекистонда бу касалликнинг олдини олиш, унга ташхис қўйиш, малакали даволаш масалаларини ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш, сил касаллигига чалинган беморлар ва шу соҳада банд бўлган тиббиёт ходимларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш чораларини белгилаш мақсадини кўзлайди. Яна бир муҳим жиҳати шуки, лойиҳада бу дардга чалинган беморларни бепул даволаш тамойили назарда тутилади. Энг асосийси, бу ҳужжат сил касаллигининг тарқалишини камайтириш, даволаш самарадорлигини ошириш ва мамлакатимизнинг меҳнат салоҳиятини сақлаб қолиш мақсадини кўзлайди. Шунингдек, Олий Мажлиснинг бешинчи сессиясида «Интеграл микросхемалар топологияларини ҳуқуқий муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини, «Лицензияланиши лозим бўлган фаолият турларининг рўйхати тўғрисида»ги қонун ҳужжатини, Олий Мажлис ва унинг раҳбариятининг, Инсон ҳуқуқлари бўйича вакил (омбудсман)нинг 2000 йилдаги фаолияти тўғрисидаги ва бошқа масалаларни атрофлича муҳокама қилиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилади.

Йигирма биринчи аср бошида Ўзбекистон парламентининг фаолияти ижтимоий жиҳатдан бағоят муҳим аҳамиятга молик бўлган олтита йўналиш: қонунчилик, қабул қилинган қонунлар ижроси устидан назорат, парламентлараро алоқаларни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш, шахснинг конституциявий ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш, халқаро ҳуқуқ нормаларини ўрганган ҳолда амалдаги қонун ҳужжатлари мониторингини олиб бориш, маҳаллий ҳокимият вакиллик органларига амалий ёрдам кўрсатиш каби йўналишларда собитқадамлик билан олиб борилмоқда.

Чуқур мулоҳаза қиладиган бўлсак, парламент ишининг мана шу ўта муҳим йўналишлари бўйича қилинаётган ва бундан кейин ҳам амалга ошириладиган ишлар мамлакатимизнинг ҳар бир фуқароси ҳаёти ва фаолиятига бевосита дахлдордир. Шунинг учун ҳам ҳозирги шароитда ҳаммамиз ва ҳар биримиз жамиятимиз ҳаётидаги ижтимоий-сиёсий ислоҳотларда фаол иштирок этмоғимиз талаб этилади.

Олимжон НАЗАРОВ,
журналист.

Партия фракцияси фаолиятидан

ИЖТИМОИЙ АДОЛАТ МЕЗОНИ

**** «Адолат» социал-демократик партияси 1995 йил 18 февралда ташкил топган.***
**** Партиянинг 39 минг нафар аъзоси бор.***
**** Фракция аъзолари – 9 нафар.***
**** Фракция аъзоларининг 3 нафари Олий Мажлисда доимий ишлайди: қўмита раиси – 1 нафар, қўмита раиси ўринбосари – 1 нафар, Олий Мажлис котибияти бошлиғи – 1 нафар.***
**** «Адолат» социал-демократик партиясидан Маҳаллий Кенгашларга сайланган депутатлар сони – 65 нафар.***

Мустақиллик йилларида Ўзбекистоннинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида кўппартиявийлик шаклланиб, эндиликда тобора ривожланмоқда. Бу, албатта, жамиятимизни эркинлаштиришга ва янада демократлаштиришга кўмаклашади. Кўппартиявийликка ўтишни оддий жараён деб бўлмайди. Янги партиялар ҳали ўзларининг мафкуравий нуқтаи назарларини яратиш даврида бўлиб, ўз ташкилий ишларининг ҳам янги шаклларини изламоқдалар. Сўзсиз, партия фаолияти жамоат ҳаётининг ҳозирги кунги эҳтиёжларидан келиб чиқиб белгиланиши керак. Қонун яратиш жараёнидаги иштирок ҳар бир партия фаолиятининг муҳим жиҳатидир. Бу жараёнда аҳоли муайян қатламларининг фикр ва интилишларини ҳисобга олган ҳолда у ёки бу қонунларни яратиш ташаббуси билан чиқишга ҳамда ҳимоя қилишга имкон яратилади. Партия Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида ўз фракциясини тузиб, қонун яратиш жараёнига бевосита таъсирини кўрсатиши мумкин.

«Адолат» социал-демократик партиясининг депутатлар фракцияси иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси биринчи сессиясининг иккинчи йиғилишида, 2000 йил 11 февралда тасдиқланган эди. Мамлакатимиз парламентида фракциянинг уч нафар аъзоси доимий ишламоқда. Фракция ўз фаолиятини партиянинг низомда белгиланган вазифаларига ҳамда дастурига биноан амалга оширмоқда. Шу боисдан ҳам фракция аъзолари «Адолат» социал-демократик партияси Сиёсий Кенгаши билан узвий алоқа боғлаган ҳолда иш олиб боришади. Унинг таркибига Олий Мажлиснинг беш нафар депутати ҳам сайланган.

Фракция Олий Мажлис сессиялари оралиғида ўз йиғилишларини ўтказади, уларда парламентнинг сессияси кун тартибига киритиладиган қонун лойиҳалари атрофлича кўриб чиқилади ҳамда фракция аъзоларининг таклиф ва мулоҳазалари умумлаштирилади, фракциянинг қонун яратиш фаолиятига таааллуқли у ёки бу масалаларга ёндашуви, нуқтаи назари ишлаб чиқилади.

Фракция фаолиятида бошқа фракциялар билан биргаликда қўшма йиғилишлар ўтказиш тажрибасидан ҳам фойдаланилмоқда. Масалан, ўтган йилнинг декабр ойида «Адолат» ва «Миллий тикланиш» партиялари депутатлар фракцияларининг қўшма йиғилиши ўтказилди. Унда мамлакатимиз молия вазири М. Нормуродовнинг Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2000 йил тўққиз ойи мобайнидаги ижроси ва бюджетнинг 2001 йилга мўлжалланган асосий параметрлари тўғрисидаги ахбороти тингланди. Ушбу йиғилишда депутатлар сайловчиларни қизиқтирган қатор ижтимоий масалаларни кўтардилар. Жумладан, 1992 йилги давлат ички заёми бўйича ҳақ тўлаш, ногирон болаларни ўқитишда имтиёзлар яратиш, олий ўқув юртларига шартнома асосида кирган талабаларга молиявий ёрдам кўрсатиш, қишлоқ мактабларида ўқитиш шарт-шароитларини яхшилаш, аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш ҳақидаги ва бошқа масалалар тўғрисида сўз борди. Молия вазири барча масалалар бўйича берилган саволларга атрофлича жавоб қайтарди. Айримлари эса ҳозирги кунда ҳаётимизда ўз амалий ечимини топмоқда. Мисол учун, шартнома асосида ўқийдиган талабаларнинг ўқиши учун ҳақ тўлаш муаммоси кўпларни ташвишлантиради. Ушбу долзарб масалани ҳал этишда сезиларди ижобий ўзгаришлар юз берди. Халқ банки ва бошқа банклар олий ўқув юртларида пулли асосда ўқиётган талабаларга «Абитуриент» омонати бўйича имтиёзли кредит беришни бошлади. Жорий ўқув йилининг ўзида мазкур мақсадлар учун қарийб 25 млн. сўм маблағ ажратилди.

Давлатнинг бюджет сиёсатида ижтимоий дастурларга катта аҳамият берилмоқда. Бюджет харажатларининг умумий ҳажмида ижтимоий соҳага ва аҳолини ижтимоий ҳимоялашга бўлган сарф-харажатлар энг катта улушга эга. 2000 йилги Давлат бюджети харажатларининг умумий ҳажмида бундай сарф-харажатлар 43,5 фоизни ташкил этди.

Партия фаолияти учун хос бўлган социал-демократия тамойилларининг энг асосийси – бу ижтимоий адолат тамойилидир. У фуқароларнинг фаровон ҳаёти, таълим олиши, уларга тиббий хизмат кўрсатиш, соғлиқни сақлаш, ўтиш даврида аҳолининг барча қатламларини ижтимоий ҳимоялаш учун шарт-шароитлар яратишдан иборатдир.

Яқинда фракциямизнинг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда Олий Мажлиснинг навбатдаги сессияси кун тартибига киритилган қонун лойиҳалари юзасидан фракция аъзоларининг таклиф ва фикр-мулоҳазалари кўриб чиқилди, фракция номидан сўзга чиқувчи депутатлар белгиланди, шунингдек фракциянинг сессияда муҳокама этиладиган барча масалалар бўйича нуқтаи назари ишлаб чиқилди. Олий Мажлиснинг бешинчи сессия кун тартибига Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2000 йилдаги ва 2001 йилнинг биринчи чорагидаги ижроси тўғрисидаги масала, «Прокуратура тўғрисида»ги, «Мудофаа тўғрисида»ги Қонун лойиҳалари билан биргаликда «Аҳолини сил касаллигидан муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳам киритилган. Бизнинг назаримизда, бу масала жуда долзарб, чунки охирги пайтда аҳоли ўртасида сил касаллиги билан касалланиш ҳоллари кўпайиб кетди. Бу эса, албатта, ушбу муаммони ҳал этишда давлат ёндошувини талаб этади. Шубҳасиз, ушбу қонун лойиҳаси нафақат бизнинг фракциямиз, балки Олий Мажлиснинг барча депутатлари томонидан ҳам маъқулланади, деб ўйлайман. Чунки, у аҳолини соғломлаштириш давлат дастурларининг мамлакатимизда амалга оширилаётган руҳига тўла мос келади.

«Адолат» фракцияси фаолиятининг муҳим шаклларидан бири – бу оммавий ахборот воситалари амалга оширадиган тадбирларда иштирок этишдир. Авваламбор, партиямизнинг ўз нашри бўлмиш «Адолат» газетасидан оқилона фойдаланиш, шунингдек телекўрсатувлар ва радиоэшиттиришларда фаол иштирок этиш муҳимдир. Хуллас, Олий Мажлисдаги фракциямиз бир томондан қонун яратиш жараёнида фаол иштирок этиш учун, иккинчидан эса, у ўз сайловчиларига партия дастури ва низомидаги вазифаларни рўёбга чиқариш борасида амалга ошираётган ишлар тўғрисидаги ахборотни ўз вақтида тақдим этиш мақсадида фаолиятнинг барча шакл ва усулларидан кенг фойдаланмоқда.

Турғунпўлат ДАМИНОВ,
Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Сиёсий Кенгашининг биринчи котиби.

ЕТТИ ИҚЛИМ САДОСИ

● МОСКВА. Яқин келажакда Россия билан Грузия ўртасидаги виза тартибининг бекор қилиниши эҳтимоли бор. Россия Президенти В. Путиннинг айтишича, бу Чеченистондаги аксилтеррор операцияси тугатилганидан сўнг амалга ошади. Грузия Россия ҳукуматининг ушбу қарорига тўла қўшилишини билдирди.

* * *

● КИЕВ. Украинада 39 нафар ноқонуний муҳожир қўлга олинди. Маълум бўлишича, улар Украина орқали Венгрияга, ундан эса Европанинг бошқа давлатларига ўтиб кетмоқчи бўлган. Мамлакат божхона хизмати вакилларининг айтишича, улар орасида иккита ёш бола ҳам бор. Қонунбузарларга нисбатан жиноий иш қўзғатилди.

* * *

● ВАШИНГТОН. Оқ уй маъмурияти Эрон ва Ливияга қарши иқтисодий жазо масаласида ҳали бирор қарорга келиши амри маҳол. Бу ҳақда АҚШ дав-

Ню-Йорк шаҳри.

лат департаменти расмий вакили Ричард Баучер маълум қилди.

Маълумки, 1999 йилода мамлакат конгресси томонидан мазкур икки давлат жазолаш тўғрисида қонун чиқарилганди. ушбу ҳужжатнинг амал қилиш муддати шу йилнинг август ойида тугайди. Айни чоғда конгрессда бу муддатни яна беш йилга узайтириш масаласи устида қизғин муҳокама кетяпти.

* * *

● ИСЛОМОБОД. Покистонда элликка яқин одам офтоб уриши натижасида ҳаётдан кўз юмди. Хабарларга кўра, мамлакатнинг Панжоб, Белужистон ҳамда Синд вилоятларида ҳаво ҳарорати 45-50 даражага етган. Жазирама қурбонига айланаётганлар, асосан қариялар ва ёш болалардир.

Мамлакат метерологларининг айтишича, иссиқ ҳаво мамлакатда анча вақт сақланиб туради. Муссон ёмғирлари мавсуми эса июль ойининг ўрталарида бошланади.

* * *

● МОСКВА. 14 май куни бу ерга «Курск» сувости кемаси ҳалокати сабабларини ўрганиши бўйича ҳукумат комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлади. Унда «Курск»ни денгиз қаъридан чиқариб олиш бўйича техникавий лойиҳа ҳамда ушбу операцияни ўтказиш муддати тасдиқланиши кутилаётир.

* * *

● АККРА. Чоршанба куни Ганада нохуш воқеа содир бўлди. Футбол ўйини чоғида тартибсизлик юзага келди. Полиция футбол ишқибозларини тартибга солиш учун кўздан ёш оқизувчи газ ишлатишга мажбур бўлди. Ур-сур оқибатида 120 киши ҳалок бўлди, ўнлаб ишқибоз яраланди. Гана ҳукумати ушбу ҳодиса юзасидан текширув ўтказишга киришди.

Миср Араб республикаси. Янги водий.

* * *

● РАБОТ. Жазоирнинг Тизщи-Узу вилоятида экстремистик оқимдаги Салафийлар гуруҳи жангарилари томонидан саккиз нафар полициячи ўлдирилди. Хабарларга қараганда, полициячилар қуршовга тушиб қолган ва жангариларга қаршилик кўрсатишга ожизлик қилган. Мамлакат ички ишлар вазирлиги воқеанинг тўлиқ тафсилотларини маълум қилишдан бош тортди.

Партия ахбороти

ФРАКЦИЯ ЙИҒИЛИШИ

Кеча Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси фракциясининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишни Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Сиёсий Кенгашининг биринчи котиби, фракция раиси Турғунпўлат Даминов бошқарди.

Маълумки, иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг бешинчи сессияси кун тартибидан жуда кўп муҳим ҳаётий масалалари ўрин олган.

Партиямизнинг Олий Мажлисдаги фракцияси йиғилишида бешинчи сессиянинг кун тартибига қўйилган масалалар кўриб чиқилиб, қизғин муҳокама этилди ва қўллаб-қувватланди.

Сессия кун тартибига қўйилган масалалар юзасидан Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Сиёсий Кенгашининг биринчи котиби, фракция раиси Турғунпўлат Даминов ахборот берди. Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитаси раиси Абдурафиқ Аҳадов сўзга чиқиб, сессия кун тартибидан ўрин олган биринчи масала – «Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2000 йилдаги ҳамда 2001 йил биринчи чорагидаги ижроси тўғрисида» ахборот билан йиғилганларни таништирди.

Муҳокама этилган қонун лойиҳалари юзасидан фракция аъзолари – депутатлар Темурмалик Юнусов, Омон Олимжонов, Акбар Темиров ва бошқалар сўзга чиқишиб, ўз фикр-мулоҳазаларини ва таклифларини баён этдилар.

Ўз мухбиримиз.

Шаҳрисабздаги «Ҳужум» бадиий буюмлар жамоа корхонаси томонидан тайёрланиб, аҳолига етказиб берилаётган 50 хилдан зиёд маҳсулотнинг бозорда ўз ўрни бор. Бу бежиз эмас, албатта. Корхонада тайёрланаётган тикувчилик буюмлари миллий услубда ишланганлиги билан ҳам ажралиб туради. Жамоа аҳли доимо харидорлар диди, ёшини ҳисобга олиб ишлайди. Бу корхона маҳсулотларининг харидорлигини янада оширмоқда.

СУРАТДА: корхона чевари Назира АҲМЕДОВА.

Бахтиёр ЮСУПОВ олган сурат.

Журналист суриштируви

ФЕРМЕР ДАЛАСИГА БЕГОНАМИ?

ёки Ғўзалкентда ернинг эгасини аниқлаш учун қонун кимни ҳимоя қилиши керак?

[illegible]

...қонун ҳам бизни қўллаб-қувватлайди, деб туриб келишган.

Журналист суриштируви давомида тўпланган маълумотлар, мунозаралари ердан фойдаланишнинг бугунги аҳволи, ҳокимият ва қонун идоралари ўртасидаги ёзишмалар бизни масалага ислоҳотлар тақдиридан келиб чиққан ҳолда ёндошишга ундади.

Ғўзалкент туман ҳокимлиги икки йил муқаддам, аниқроғи, 1999 йил 30 октябрдаги 376-К рақамли қарори билан «Агоқурилиштаъмирлаш» бирлашмаси ва «Гумбаз» бошқармасига қарашли 27 гектар суғориладиган ерни ёрдамчи хўжалик ҳисобидан чиқариб, «Пахтакор-М» фермер хўжалигига олиб берган эди. Самарқанд вилоят ҳокимлигининг ноқишлоқ хўжалик корхона ташкилотлар ёрдамчи хўжаликлари ҳисобида турган, аммо оқилона фойдаланилмай келинаётган суғориладиган ерларни ширкат хўжаликларига қайтариб бериш тўғрисидаги қароридан сўнг шундай йўл тутилган эди. Мақсад – ширкат ва фермер хўжаликларининг иқисодиётини ривожлантиришдаги иштирокини кучайтириш, ғалла ва пахта етиштиришни кўпайтиришдан иборат. Ғўзалкент туманида эса су-

[illegible]

...лотлар тасарруфидаги ёрдамчи хўжаликлар ерларини қайтариб олиши кўрсатилган. Жумладан, Самарқанддаги «Сино» ижара корхонасига, Бухоро темирйўлининг Самарқанд туман электр тармоқлари корхонасига қарашли ёрдамчи хўжалик ерлари ва ҳоказо.

Қарангки, саводхон судья қарорни дурустроқ ўқимаганга ўхшайди. Акс ҳолда туман ҳокими қарорининг «Гумбаз» ва «Агроқурилиштаъмирлаш» идораларига тааллуқли қисмини бекор қилиш ўрнига буткул қора чизиқ тортмаган бўларди. Бу ҳам етмаганидек ҳал қилув қарорида даъвогар гоҳ «Агроқурилиштаъмирлаш», гоҳ «Агрокоммуналқурилиш» деб номланади. Ана сизга саводхонлик, санамай саккиз дейишнинг оқибати.

Суд ҳал қилув қарорида «Гумбаз» ва «Агроқурилиштаъмирлаш» корхоналарига

[illegible]

...қилув қарори чиқарилганини қандай изоҳлаш мумкин? Юзхотирчиликми? Ёки...

Қисқаси, туман ҳокимлиги қарори билан фермерга олиб берилган, суд қарори билан қайтариб берилган ер ҳақиқий эгасини тополмай, унинг бир қисмини ярим вайрона товуқхона, шийпон ва бошқа иншоотлар эгаллаб ётибди. Қишлоқда ислоҳотлар тақдири ердан оқилона фойдаланишга боғлиқ эканлиги қайта-қайта таъкидланаётганлигига қарамай Ғўзалкентнинг олис бурчагида ана шундай нохуш манзара. Хўш, қонун кимни ёқлаши керак? Ернинг ҳақиқий эгасиними ёки унда ўз билганича фойдаланиб, даромадни пинҳон тутиб, соликдан қочиб юрган шоввозларнимми?

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
«Адолат»нинг ўз мухбири.

ПАСУРХИГА ГАЗ КЕЛДИ

Бу оддий гап эмас, балки ҳаяжон билан хабар қилишга арзийди. Чунки Бойсун туманидаги Пасурхи қишлоғи денгиз сатҳидан қарийб икки ярим минг метр баландликда жойлашган. «Муаззам» кичик корхонаси раҳбари Қодир Ёдгоров деган валломат одамнинг ғайрат-шижоати сабаб бўлиб, қишлоқдаги 40 та хонадонда табиий газ ёнди.

– Кеча ўн йиллик орзу ушалди, — деди Салимжон Жиянов «Туркистон-пресс» мухбирига. – Бугун мен келинлару янгаларнинг, жафокаш момоларнинг севинчларини сўз билан ифодалашга гапнинг тўғриси, ожизман.

Мулоҳаза

«ТАРБИЯ БИЗ УЧУН Ё ҲАЁТ – Ё МАМОТ, Ё...»

Бугунги кунда фан-техника, маданият тобора ривожланиб бораяпти. Бу туфайли жонажон Ўзбекистонимиз дунёдаги энг ривожланган мамлакатлар қаторидан ўрин олмоқда. Ваҳоланки, мустақилликкача бўлган даврда юртимиз замонавий ҳаётдан мустасно эди. Чўлу биёбонларда, пахта далаларида қанчадан-қанча меҳнаткашлар тер тўкиб меҳнат қилишардию гаштини ўзгалар кўрарди. Бу ҳол ҳали ҳамон хотирамизда ўчмас доғ бўлиб қолган. Лекин ўша кимларгадир бўйин эгишга мажбур бўлган дамларимизда ҳам Ўзбекистон халқини, ўзбек миллатини чет мамлакатларга танитган ўзига хос гўзал фазилатлари бор эди. Меҳрибонлик, бировларга ёрдам қўлини чўзмоқлик, меҳмондўстлик, инсонларга фақат яхши кўз билан қараш сингари ажойиб хислатлар ҳамма вақт, замон қандай бўлганидан қатъий назар ўзбегимизни дунё кишиларининг ҳурматига сазовор этганди.

Собиқ Иттифоқ бўлиниб, барча республикалар алоҳида мустақилликка эришганларидан сўнг бироз қийинчиликларга дуч келинди. Ахир ўзингиз бир ўйлаб кўринг, оддий бир кичкинагина оила мустақил рўзғор бўлиб ажралиб чиққач, у то моддий тарафдан ўзини тиклаб олгунича қанча қийинчиликка учрайди. Ўзбекистон ҳам дастлаб шундай қийинчиликларни бошидан кечирди.

Худога шукроналар бўлсинки, қийинчилик дамлар ўтиб кетди. Ўзбекистон ўз ривожланишининг ойдин йўлига чиқиб олди. Ҳозир ҳаммамиз тинч, хотиржам, ота-онамиз, оиламиз, бола-чақамиз бағрида соғ-саломат яшаяпмиз. Бундан ортиқ бахт борми инсонга. Фикрим тушунарли бўлиши учун яна бир бор юқоридаги мисолни келтириб ўтаман. Ёш оила яқиндагина мустақил рўзғорли бўлди. Энди кам-кўстингизни бутлаб, рўзғорингизни тўлдириб олишингиз учун кўпроқ меҳнат қилиб туришингизга тўғри келади. Бироқ сиз кўчага чиқиб ҳеч кимга аҳволингиздан нолимайсиз, ҳасрат қилмайсиз. Чунки бу сизнинг оилангиз, шахсий ҳаётингиз. Ватанимиз ҳам оиладек гап. Мустақилликнинг дунёга келганига ҳам энди 10 йил бўляпти. Нима учун баъзи кимсалар буни ҳали ҳам тушуниб етмаяптилар. Нима учун эркалик қилиб дуч келган жойда нолиб юрадилар. Ахир Мустақиллик дегани тилга бемалол эрк беравергин дегани эмас-ку? Ўз оиласининг шаънини ҳимоя қилаолмаган шахс ушбу оиланинг аъзоси бўлишга ҳақлими?

Севимли адибимиз Ўткир Ҳошимовнинг «Икки эшик ораси» романини энди яхши-ёмонни ажрата оладиган вақтимизда, ота-онамиз ва ўқитувчиларимиз талаби билан қайта-қайта ўқиб чиққан эдик. Эсингизда бўлса ушбу асарда инсонларнинг энг қийин уруш давридаги ҳаётлари, оғир турмушлари баён этилади. Одамлар қора нон у ёқда турсин, қизил лавлаги еб кун кўришади. Очнаҳор оғир меҳнатларни бажаришади. Мен ушбу асар қаҳрамонларини ҳали-ҳануз унутолмайман. Чунки улар очликдан, қийинчиликдан омон қолишди. Уларни асраб қолган илоҳий куч, сабр-тоқат, эзгулик, келажакка умид билан боққан мақсадлари эди. Уларни ҳаётда олиб қолган энг асосий туйғу – бу Шукроналик туйғуси эди.

Баъзи тушунчаси паст ёшларимизнинг ҳозир тўқликка шўхлик қилаётганликлари сир эмас. Ваҳоланки, йигит-қизлар учун барча эшиклар очиқ. Ўқигингиз келяптими, марҳамат лицей дейсизми, коллеж дейсизми сизга мунтазир. Агар астойдил ҳаракат қилсангиз хоҳлаган олий ўқув юртига кириб ўқишингиз мумкин. Ёки маблағ етишмаётган бўлса савдо-сотиқ ишлари билан ҳам бемалол шуғуллансангиз бўлади. Борйўғи сиздан меҳнат қилишгина кифоя. «Олма пиш, оғзимга туш» деган билан ҳеч нарсага эришиб бўлмайди.

Халқ таълими ходимларига айрим тилакларим бор. Ҳозир мактабларда турли машғулотлар, танловлар, синов дарслари тез-тез ўтказиб борилаяпти. Бу яхши албатта, болаларни янада зийрак қилади. Лекин менинг фикрим ўқувчиларни турли ўйинлар билан вақтларини олмай, юқорида айтганимдек, уларга ҳам уруш вақтида халқнинг қанчалар азоб чекканлиги, ёш болалар ҳам Ватан учун меҳнат қилганликларини тушунтириб бориш керак. Бу ҳақдаги роман, қиссаларни ўқиб туришларини мажбурий тарзда уларнинг зиммасига юклаш керак. Сўнг ўқувчиларнинг бу борадаги фикр-мулоҳазалари кўпчилик бўлиб ҳал қилинса жуда яхши натижа берарди. Зеро фарзандларимиз ҳозирги куннинг қадрига етиб, борига шукр қилиб йўғини топиш учун ҳаракат қилиб яшар эдилар. Баъзи тушунчаси паст, қийинчилик кўрмай бироз қоқилса дарров ҳаётидан нолийдиган кимсалар тўқликка-шўхлик қилаётганликларини вақтида англаб етган бўлардилар.

Мавзуимиз тарбиянинг туб илдизи ҳақида борар экан яна бир кўзга кўринмас муаммони юзага чиқармоқчиман. Ҳозир кўпчилик уйда ўтириб қолган. Баъзи аёллар бозор, тирикчилик билан машғул бўлиб сиёсатдан узоқлашган, тўғрироғи аввалги, ҳозирги, эртанги иқтисоднинг моҳият-негизи ҳақида тўлиқ тушунчага эга эмаслар. Улар ўйламай-нетмай бекорчиликдан тилларига эрк бераверишади. Ваҳоланки, шу аёлларнинг бирон тўйигами ёки маъракасигами бориб қолсангиз, дастурхондаги тўкин-сочинликни, исрофгарчиликни кўриб таъбингиз хира тортади. Шундай тўкин дастурхон ёзиб замонасидан нолийдиган кимсаларни кўриб дилингиз ғашланади. Бундай калтабин катталарнинг гап-сўзларини эшитган ёшларимизнинг тарбияси бузилишига, уларнинг фикри чалғиб, онги заҳарланишига жим қараб турсак катта тушунмовчиликлар келиб чиқиши мумкин. Унинг олдини олиш учун эса ҳар бир оилада, маҳаллада, боғча-мактабларда, катта-кичик ўртасида тушунтириш ишларини йўлга қўйиш зарур. «Қуш уясида кўрганини қилади» деганларидек, биз катталар қандай мулоҳаза юритсак, ёшлар ҳам шу йўлдан кетишади.

Мен ҳар вақт фарзандларимга ўтмиш сабоқларидан тушунтириш бериб тураман, уларга ўзим ўқиган асарларни гапириб берар эканман, улар ҳам тўлқинланиб, ҳаяжон билан тинглашади. Шунинг учун фарзандларим илмга, меҳнатга чанқоқ руҳда ўсишмоқда. Мен ишонаман, улар вақти келиб келажакда Ватанимизнинг асл фарзандлари бўлиб етишадилар. Улар менинг оқ сутимни, киндик қонлари тўкилган ўзбек тупроғи ишончини албатта оқлайдилар.

Ҳа, улуғ мутафаккир Абдулла Авлоний айтганларидек, «Тарбия биз учун ё ҳаёт – ё мамот, ё нажот – ё ҳалокат, ё саодат – ё фалокат масаласидир».

Раъно МАҲМУДОВА.

Ислоҳат ва самара

ЖАҲОН АНДОЗАЛАРИ ДАРАЖАСИДА

Бугун Попдаги «Ўзбекистон ўрамли том ёпғич ашёлари комбинати» очиқ турдаги акционерлик жамиятининг маҳсулотларига четда ҳам эҳтиёж тобора ортиб боряпти.

Ҳузурига ёрдам сўраб келган отахонни Олимжон жон дили билан тинглади.
– Ўзингиз биласиз ўғлим, тўйчилик, – деди отахон муддаога ўтиб. – Уйни сал таъмирлаб, деворларни оқлаб, ҳовлини тартибга келтириб қўймасам бўлмайди. Шунга бўёқдан бироз қарашиб юборасизми, деб келгандим.
Шерхон отани Олимжон яхши билади. Кўп йиллар ҳалол меҳнат қилиб нафақага чиққан. Ҳадемай неварасининг суннат тўйини қилмоқчи. Меҳмондорчилик, келди-кетди дегандай юртга ош бериб бировнинг кўнглини олишнинг ўзи бўладими? Тўйга келган одам аввало ҳовлига, уйнинг аҳволига қараб отахонга, бу ерда яшаётганларга баҳо беришади.
– Яхши отахон, – деди Олимжон. – Кўнглингиз тўқ бўлсин. Ҳар қанча ёрдам керак бўлса сиздан аямаймиз. Сиз уйингизга кетаверинг. Бўёқни йигитларнинг ўзлари олиб бориб беришади. Керак бўлса қарашиб ҳам юборишади.
Шерхон отанинг дили ёришди. Бу ерга келишдан олдин минг хаёл билан қилган истеҳолаларидан асар ҳам қолмади.
– Умрингдан барака топ болам, – деди жойидан кўзғаларкан. – Менга бир берган бу корхонага худойим мингни берсин. Мартабанг улуғ бўлсин. Сендай фарзандни тарбиялаган отангга минг раҳмат.

Отахонни кузатиб қоларкан Олимжонни ажиб ҳислар чулғади. Аслида у бундай гапларни илк бор эшитаётгани йўқ. Қачонки бировга ёрдам керак бўлса, қарашиб юборса, кўнглини олса доим шундай дуоларни эшитади. Аслида бунга падари бузруквори Файзуллахон ака билан онаизори Раънохон опанинг қилган орзу ҳаваслари боис Олимжон шундай ҳурмат-эҳтиромга эришмоқда. Элнинг дуосини олиб савобга қолаяпти.

Олимжон ёш, ишчан келажакка ёрқин ишонч билан қарайдиган раҳбарларнинг бири. У энди 34 ёшга кирган бўлишига қарамай мамлакатимиздаги ягона корхона «Ўзбекистон ўрамли том ёпқич ашёлари комбинати» очиқ турдаги акционерлик жамиятига раҳбарлик қилиб келмоқда. Наманган вилоятининг Поп туманида жойлашган, республикамизнинг барча вилоятларида ўзининг филиалига эга бўлган бу комбинатнинг маҳсулотларига бугунги кунда ўзимизда эмас, ҳатто қўшни давлатларда ҳам эҳтиёж катта. Корхона жамоаси бу юксак масъулиятни дилдан ҳис этган ҳолда истеъмолчиларга сифатли том ёпқич ашёлари етказиб бериш юзасидан астойдил ишламоқда. Корхонанинг иқтисодий кўрсаткичларига назар солсангиз, унинг йил сайин ўсиб, юксалиб бораётганлигининг гувоҳи бўласиз.

– Корхонамиз Ўзбекистонда ягона, – дейди акционерлик жамияти бошқарувининг раиси Олимжон Мақсудов биз билан суҳбатда. – Бу бизга монополистик кайфиятни бермайди. Аксинча, ишлаб чиқаришга янада синчков нигоҳ билан қарашимизга даъват этади. Корхонанинг ягоналиги ўз таъсирингни шунга монанд ўтказгин дегани эмас. Истеъмолчилар олдидаги бурчимизни биз қанчалик дилдан ҳис этиб ишлаб, зиммамизга юклатилган вазифаларни сидқидилдан бажарсак ишимиз шунча самарали бўлади.

Ҳақ гап. Корхонада ўтган йили юмшоқ том ёпиш ашёлари ишлаб чиқариш режаси 1999 йилга нисбатан 100,6 фоизга адо этилди. Товар маҳсулот ишлаб чиқариш режаси эса солиштирма нархларда 103,2 фоизга тўғри келди. Ёки 1999 йилга нисбатан 113,5 фоизга бажарилди. Комбинат жамоаси 1999 йили бор-йўғи 8 минг 706 килограмм базальт толаси ишлаб чиқарган бўлса, 2000 йилга келиб бу кўрсаткич 302114 килограммга тўғри келди ёки аввалгига нисбатан ишлаб чиқариш ҳажми қарийб 35 бараварга ошди. Ишчан жамоа янги базальт ишлаб чиқариш технологик линиясини корхонада ишга туширгани ва ундан самарали фойдаланишни йўлга қўйгани боис шундай юқори натижага эришди. Корхонада рақобатбардош, ҳозирги замон талабларига жавоб берадиган янги эластик рубероид ишлаб чиқариш технологияси яратилибгина қолмай, балки 260 минг квадартметрдан зиёд шундай зарур маҳсулот ишлаб чиқарилди. Базальт толаси билан эластик рубероид ишлаб чиқариш керакли техник ҳужжатлар ва белгиланган қонунчилик асосида тегишли идоралар томонидан расмийлаштирилиб, ҳаётга кенг йўлланма олди. Бу янги маҳсулотларни ишлаб чиқаришга тадбиқ этгани боис корхона ўтган йили 20 миллион сўмлик фойда солиғидан озод этилди. Яна бир гап: «Ўзқурилишматериаллари» акционерлик компанияси томонидан корхонага 80 минг АҚШ доллари миқдорида, Поп тумани ҳокимининг 2000 йил 7 апрелдаги 253-қарорига асосан 95,5 минг АҚШ доллари миқдорида экспорт топшириғи берилган эди. Ўтган йил якунига кўра 106,3 минг АҚШ доллари миқдорида маҳсулот экспорт қилиниб, белгиланган режа 111,3 фоизга бажарилди. Шунга монанд 2001 йилнинг ўтган ойларидаги иш натижалари ҳам қувончли бўлди.

Комбинатда айни пайтда 1750 киши самарали меҳнат қилмоқда. Уларнинг ўртача иш ҳақи 14290 сўмга тўғри келяпти. Агар буни ўтган йилнинг шу даврига нисбатан қиёсласак 3000 сўмга ошганлигини кўрамиз. Бу ҳам албатта ҳар кимнинг ўз ўрнида ўзига юклатилган вазифани ҳалол ва бекаму кўст бажараётгани, меҳнат жамоасининг ютуқларига ўз бойлигидай қараётгани, қолаверса уни янада бойитиш учун баҳоли қудрат ҳисса қўшаётгани туфайлидир.

Кимки ҳалол-пок меҳнат қилса унинг роҳатини ҳам албатта кўради. Акционерлик жамияти бошқарувининг раиси Олимжон Мақсудов жамоага тендер асосида раҳбар этиб сайланган пайтларда комбинат фақат зарар билан ишлар, 1998 йилдаги 42 миллион 960 минг сўмлик қарз жамоанинг гарданига оғир юк бўлиб тушган эди. Ёш ишчан раҳбар биринчи кунданоқ ишни пухта ташкил этиш, ҳар бир ишчи-хизматчини аниқ вазифалар сари йўналтириш, ҳар кимнинг ўз меҳнати учун жавобгарлик ҳиссини оширишга эришди. Бу юксак масъулият ҳаммага бирдек улкан мажбурият юклади. Қолаверса, корхонада ҳаракатсиз ётган иш йўсинларини ҳаракатга келтириб, уни аниқ мақсадлар сари йўналтира олди. Жамоа унга таянди, у жамоага. Бугун эса пухта ишланган режалар ўз самарасини бермоқда.

Савоб ишни ҳар ким ҳар куни қилиши керак, деган шиор бу ишчан жамоанинг ҳаётида тўла ифодасини топмоқда. Ишчиларни ижтимоий ҳимоялаш, уларга моддий ёрдам беришга катта эътибор берилаяпти. Биргина ўтган йилнинг ўзида комбинатда ўтказилган турли оммавий байрамлар учун 15,6 миллион сўмлик маблағ сарфланди. Комбинат томонидан кам таъминланган оилаларнинг 12 нафар фарзандига суннат тўйлари ўтказиб берилди. Ишчи-хизматчиларнинг ўзларига йил давомида бошқарув раисига жамият томонидан ажратилган заҳира ҳисобидан 2 миллион 90 минг сўм миқдорида моддий ёрдам кўрсатилди. Бундан ташқари уларнинг кўпчилиги корхона ҳисобидан ватанимизнинг мўътабар зиёратгоҳларига бепул саёҳатга бориб келдилар. 9 май арафасида 50 нафар энг фаол ишчи Навоий вилояти шўъба корхонаси раҳбариятининг ҳомийлигида Самарқанд, Навоий, Бухоро шаҳарларида саёҳатда бўлишди. Куни кеча мамлакатимизда бўлиб ўтган Хотира ва Қадрлаш куни муносабати билан Поп тумани ҳокимияти билан акционерлик жамияти маъмуриятининг совға-саломлари тумандаги уруш ва меҳнат фахрийларига улашилиб, уларнинг ўксик кўнгли тоғдек кўтарилди. Совға-саломларни қабул қилиб олган отахонлар ўзларини доимо эъзозлаб, ардоқлаб келаётган юртбошимизнинг ҳаққига дуолар айлашди. Корхонанинг ишларига ривож тилади.

Зеро, қўли очиқнинг йўли очиқ деб бежиз айтилмаган. Бу йил ишчан жамоа 3928440 минг сўмлик товар маҳсулоти ишлаб чиқариб, ўтган йилга нисбатан 73342 минг сўмлик кўп соф фойда олишни мўлжалламоқда. Ўтган ойлардаги иш натижалари бунга ҳозирданоқ мустаҳкам замин яратилаётганидан далолат бериб турибди.

Корхонада биз яна бир муҳим янгиликка дуч келдик. Унинг ҳудудида бугунги кунда Ўзбекистон – Британия «Наманганшина» қўшма корхонаси қурилиб енгил автомобиллар учун шиналар ишлаб чиқаришга шай қилиб қўйилибди. Бу ҳам мустақиллик боис жонажон Ўзбекистонимизнинг сўлим бир гўшаси – Попда юзага келган яна бир қулай имкониятдир.

Рустам АҲМАДАЛИЕВ,
«Адолат» мухбири.

Инсоният бошига қора кунларни солган машъум урушнинг тугаб, дунё узра тинчлик қуёшининг порлаганига ҳам эллик бир йил тўлди. Аммо миллионлаб қалбларда унинг жароҳатлари битмас доғ бўлиб қолди. Урушнинг номи қанчалик узоқлашгани сайин ғалабагача жон олиб жон берганларнинг, юртимиз озодлиги, ободлиги йўлида ҳаётларини бахшида айлаганларнинг ўчмас хотирасига чуқур ҳурмат-эҳтиром бажо келтирилиб, муқаддас номлари эъзозланиб-ардоқланиб келинмоқда. Тошкент вилоятининг Қибрай туманидаги Ўнқўрғон фуқаролар йиғинига қарашли Гулистон маҳалласида Хотира ва Қадрлаш куни муносабати билан бўлиб ўтган байрам тадбири ҳам бунинг ёрқин ифодасидир.

БЕТАКРОР БАЙРАМ

Қибрай тумани ҳокими Сайидхўжа Тошхўжаев йиғилишни очар экан, уруш ва меҳнат фахрийларини, айём иштирокчиларини юртимиздаги энг эъзозли, ардоқли байрам 9 май — Хотира ва Қадрлаш куни билан қизғин муборакбод этди. Уларга узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилаб ҳамиша, ҳар бир байрамда давраларнинг тўрида мана шундай савлат тўкиб ўтиришларини, элимиз, юртимиз равнақига дуолар айлаб, эъзозу ҳурмат-эътиборда бўлишларини тилади.

— Бугунги кунларимизнинг қадрига етайлик, — деди тадбирда сўзга чиққан уруш қатнашчиси Йўлдош ака Зиёев. — Урушнинг номи ўчсин. Биз не-не оғир кунларни кўрмадик. Бугун ўша чеккан машаққатларимизнинг, азобу уқубатларимизнинг роҳатини кўраяпмиз. Жонажон Ўзбекистонимиз гуллаб-яшнаб бормоқда. Юртимиздаги тинчлик-осойишталик яхши ишларга, янги ютуқларга йўл очаяпти.

Ҳа, бу бор гап. Ўзбекистоннинг яқин ўтмиши билан бугунги кунини таққослаб кўрайлик. Аввал Ўзбекистонни саноқли давлатларгина биларди. Бугун эса уни ер юзининг ҳамма жойида билишади. Мамлакатимиз кўп соҳалар бўйича ривожланган давлатлар қаторидан ўрин олмоқда. Олтини, пахтаси, ғалласи, шакари бугун унинг ўзига буюрган, Ўзбекистоннинг буюк келажагига йўналтирилмоқда. Байрамлари гўзал ва фусункор ўтаяпти. Юртимизда учинчи бор нишонланган Хотира ва Қадрлаш куни ҳам шундай бетакрор байрам бўлди. Унда ўтганларнинг ёдига катта ҳурмат бажо келтирилиб, тириклар эъзозланиб, қадрланди. Бундай юртни севмай, унга бутун борлиғингни бахшида этмай бўладими?

Байрам тадбирида сўз олган уруш қатнашчилари Зикир ака Исоқов, Шокир ака Мақсудов, маҳалла оқсоқоллари кенгаши раиси Тўлқин Йўлдошев йиғилганларга уруш ва тикланиш йилларида кўрган кечирганларини, ғалабаға қўшган бекиёс улушлари ҳақида гапириб бердилар. Ўзларининг байрамга доир бой фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар.

Бир пиёла чой устида ўтказилган байрам тадбири кўпчиликда ёрқин таассурот қолдирди. Унда иштирок этган 21 нафар уруш ва меҳнат фахрийсига чопон кийдирилиб, совға-саломлар берилди. Ўтганларнинг ҳаққига қуръон тиловат қилиниб, руҳлари шод этилди. Шундан сўнг ўз эли, халқига шундай эркинлик берган ва тинчлигимизни таъминлаётган юртбошимизнинг номига дуолар айлашди.

Гулрухсор РУСТАМЖОН қизи.

• Хотирасиз баркамол киши бўлмаганидек, ўз тарихини билмаган халқнинг келажаги ҳам бўлмайди.

Ислом КАРИМОВ.

ЁШЛАР ЭҲТИРОМИ

Тошкент Давлат юридик институти қошидаги академик лицейда ҳар бир байрамни ўзига хос тарзда нишонлаш анъанага айланиб қолган. 9 май – Хотира ва Қадрлаш куни муносабати билан лицейда таълим олаётган бир гуруҳ талабалар эрта тонгданоқ мустақиллик майдонидаги Хотира хиёбонида ҳозир бўлдилар. Бу ерда академик лицей жамоаси ва талаба ёшларнинг ай-ёмга бағишланган байрам тадбири бўлиб ўтди.

«Мотамсаро она»— Ватан тимсолидир»

Чеҳраларида бугунги ҳаётларидан мамнунлик ҳисси балқиб турган бахтиёр йигит-қизлар қўлларида даста-даста гуллар билан хиёбонда саф тортдилар. Уларнинг тийрак нигоҳларидан Ватанимиз, халқимиз учун муносиб фарзанд бўлишдек юксак инсоний фазилат жўш ураётганлигини илғаб олиш қийин эмас. Чунки шундай саодатли онларни деб кимлар қон кечиб, жон бермади. Бугун уларнинг муқаддас номлари улуғланмоқда. Эл-юрт олдидаги хизматлари фахр-ифтихор билан тилга олинаяпти.

Давлат мадҳияси янгради. Шундан сўнг академик лицейнинг чуқурлаштирилган фанлар кафедраси мудири, филология фанлари номзоди Муҳаммаджон Жуманов тадбирни очиб, Хотира ва Қадрлаш куни ҳақида, унинг бугунги бекиёс аҳамияти тўғрисида тўхталди.

Байрам тадбирида сўзга чиққан академик лицей директори, юридик фанлари номзоди Холмурод Назаров юртимизда ўзига хос тарзда нишонланаётган бу бебаҳо байрамнинг шарофати ҳақида тадбир иштирокчиларига гапириб берди. Уруш қатнашчиси, бир қанча жанговар орден ва медаллар соҳиби, атоқли ҳуқуқшунос олим Эгамберди Ҳакимов Хотира ва Қадрлаш кунига оид ўзининг бой фикр-мулоҳазаларини, кўрган-кечирганларини ёшлар билан баҳам кўрди. Уларни кунт билан илм эгаллаб, Ватанимиз, халқимиз учун муносиб фарзанд бўлиб етишишга даъват этди.

Байрам тадбирида ўтганларнинг номлари ёдга олиниб, руҳлари шод этилди, Хотира хиёбонидаги Мотамсаро она ҳайкали пойига гулчамбарлар қўйилди.

Рустам ДОСТОН,
«Адолат» мухбири.

Партия ҳаёти

МАҲАЛЛА ЧИРОЙ ОЧДИ

«Ҳар ким савоб иш қилсин, ҳар кун савоб иш қилсин». Юртбошимизнинг ушбу ҳикматли сўзлари кундалик ҳаётимизда тобора ўз ўрнини топиб боряпти.

Жамоат ташкилотлари, сиёсий партияларнинг фаоллари ана шундай эзгу ишларни тез-тез амалга оширмоқдалар.

– Хотира ва Қадрлаш байрами арафасида яна бир савобли ишга қўл урдик, – дейди Ўзбекистон «Адолат» СДП Самарқанд вилоят Кенгаши котиби Ҳайдар ака Исломов. – Бир пайтлари Самарқанд шаҳрининг Севали, Юнғичқа ариқ, Мақсуд Шайхзода, Мамадали Латипов ва Ёшлик маҳаллаларида ташландиқ жой бўларди. Аҳолининг бу ерга ахлат ташлаши оқибатида «ўгай жой» хунук манзара кашф этганди. Аслида эса бу жой қутлуғ жой бўлиб, Севали ота деган улуғ бир инсоннинг мозори бўлган экан. Партиямиз ташаббус билан чиқди. Тадбиркор Жуманиёз Алибеков эса шу жойни ободонлаштиришга аҳд қилди. Икки йил олдин бошланган қурилиш ниҳоясига етди, Севали ота мозори тикланиб, гулларга бурканди, зиёратгоҳга айлантирилди.

Айни пайтда бу жой беш маҳалланинг кўркини очиб юборди. Маҳалла оқсоқоллари «Адолат» СДП партияси фидокорларидан жуда миннатдор бўлдилар.

Ўз мухбиримиз.

Тадбир

КИНО БАЙРАМИ ЭШИК ҚОҚАЁТИР

Тошкентда Европа киноси кунларини ўтказиш анъанага айланиб бормоқда. Шу йилнинг 25 майидан 3 июнигача ушбу кино байрами учинчи марта Алишер Навоий номидаги Санъат саройида ўтказилади.

– Фестивалнинг асосий мақсади, мамлакатимиз киношинавандаларини Европа киноси билан кенгроқ таништириш, чет тилларини ўрганаётган талаба ва ўқувчилар учун ўша мамлакат тилида фильм томоша қилиш имконини яратишдан иборат, – деди Гёте институтининг ходими, ташкилий қўмита аъзоси Абдурашид Абдукаримов. – Бу гал томошабинлар ҳукмига Англия, Германия, Франция, Италия ва бошқа мамлакатларда ишланган 15 та бадиий фильм тақдим этилади. Шу ўринда ташкилий қўмитага Бельгия Қироллигининг мамлакатимиздаги консуллиги ҳам қўшилганини таъкидламоқчиман. Томошабинларимиз белгиялик киноижодкорлар томонидан ишланган ҳамда катта шуҳрат қозонган «Мария» фильмини кўриш имконига эга бўлишади. Барча фильмлар Санъат саройининг катта залида аслият тилида ва таржимада намойиш этилади.

Шунингдек, кинофестиваль доирасида таникли режиссёрлар Ромед Видер (Швейцария), Файт Хелмер (Германия), Жанфранко Мингоцци (Италия)ларнинг келиши кутилмоқда. Маннон Уйғур номидаги Санъат институтида талаба ва ўқитувчилар учун машҳур кинорежиссёрлар иштирокида турли семинарлар, киносеанслар пайтида томошабинлар билан учрашувлар ўтказилиши режалаштирилган. Бундан ташқари, 30 май куни Санъат институтида хорижлик меҳмонлар ҳамда Ўзбекистон киноижодкорлари иштирокида «Европа киносининг тараққиёт қирралари» мавзуида давра суҳбати ўтказилади.

«Туркистон-пресс»

Унутилмас сиймолар

ҲАЙРАТ

(Академик шоир Ғафур Ғуломни ўқиб ва эслаб)

Атоқли шоир Ғафур Ғуломнинг бутун ижодий фаолияти, саъй-ҳаракатлари миллий адабиётимизнинг чуқур билимдони эканлигидан далолат беради. Ҳар бир асари, ҳар бир мақолаю чиқишлари она тарихимизнинг бой, ҳаққоний бир парчаси. Уларда Ватанга, миллатга бўлган эҳтиром ва эътироф ҳамда Туронзамин халқлари дўстлиги, келажаги уфуриб туради.

Алломанинг қайси асарини ўқиманг, уларда миллатимиз тарихи, макон ва замон қадр-қиммати, ўзлигимиз, ўзбеклигимиз, қадриятларимиз, демакки миллий мафкурамиз акс этади. Бу эса, шоирнинг катта билим эгаси бўлганлиги ва уни қалби шууридан ўтказиб, халқига ажойиб асарлар гулдастаси қолдирганидан далолатдир.

У ҳар бир дақиқа, фурсатни қадрлаш қанчалик зарурат эканлигини, яъни тарих ғилдираги инсоннинг яшашию, бунёдкорлиги учун айланаётганлигини тараннум этади:

Яшаш соатининг олтин
капгири
Ҳар бориб келиши бир
олам замон.
Коинот шу дамда ўз
куррасидан
Ясаб чиқа олур
янгидан жаҳон, —

дея замон ва маконни қадрлаш қанчалик зарурат эканлигини таъкидлаган ҳолда, у бу тарихий фурсатни шундай якунлайди:

Яшаш дарвозаси остонасидан
Зарҳал китоб каби очилур олам,
Тириклик кўркидир меҳнат, муҳаббат.
Фурсатдир қилгувчи азиз, мукаррам.

Иқтидорли адабиётшунос олим Раҳмон Қўчқорнинг айнан Ғафур Ғулом даври, унга бўлган муносабатини ифода қилсак, яна бир бор **атоқли алломанинг ўзи ҳам миллатимиз кўз қорачиғини асровчи бир киприк эди гўё. Унинг мумтоз маданиятимиз, тарихимиз, улуғ зотларимиз тўғрисидаги мақолаларини эслайлик. Ўзбек шаънини, унинг буюклари шахсини булғамоққа уринган кимсаларга қарши дадил курашганини ёдга олайлик. Энг асосийси эса истиқлол кунлари ҳам мисралар орасида уриб турган оташин юракни, жафокаш қалбни биз ҳам қалбимиз-ла хис қилайлик-да, шоирга холис қулоқ тутайлик:**

Қилолмадим қаро тун, нурли тонг заволин кашф,
Нафас-нафас ўтаётган умрнинг уволин кашф,
Сиёҳ ҳаққи бу Мирзо, қоғоз жамолин кашф,
Навоий этмади зулфу юзинг хаёлин кашф,
Валек эрур ғамининг иттисоли тун била тонг.

Бироқ узоқни кўра олган шоир шижоат билан замон талаби асосида ижод қилди. Инсоний ҳур бўлиш, озод бўлиш ижодкорга ҳар қандай замонда ҳам зарурий восита эди. Ҳар бир асарида миллий ғоя ва миллий мафкура йўғрилиб турди. Чунончи, «Шарқдан келаётирман!» деб хитоб қилди у ва жаҳоннинг бошқа томонлари ҳам унинг қўшиғига қулоқ тутди. У ўз даврида машҳур, ардоқли бўлиб қолди, айнан шу билан бирга инсон қалби чуқур ҳисларининг фусункор куйчисига айланди.

Ғафур Ғулом фақат халқим деб яшади, халқ дарди билан ёнди, ижод қилди. Мен бу ўринда алломанинг қизлари-ёзувчи Олмос опанинг «Армонлар» китобидан («Ўқитувчи» нашриёти, 1998 йил) бир мисол келтирмоқчиман: **«Ғафур Ғулом ўз халқини севиб, бутун қалб ҳароратини, бор умрини уни улуғлашга сарфлаган. Сўнгги нафасигача халқи билан бирга бўлди. Бошига тушган ваҳимали зилзила кунларида ҳам халқи, Ватанидан узоқ кетолмай бирга бўлди».**

Худо таоло Ғафур Ғуломга ноёб истеъдод, нодир ақл-заковат, нозик ва ҳар томонлама англаш ва кўра олишдек ажойиб қобилият ҳамда салоҳият берган эди. Шунинг учун ҳам у эрк, озодлик ва мустақил ҳаётни тинмай куйлади, тарих зарварақларини олтин ҳарфлар билан битди ва бойитди. [illegible] қалбини, муҳаббат ва орзуларини теран ва аниқ тушуниш, ҳар қандай шароитда ҳам ўз эътиқодида мустаҳкам туриш, ҳаёт ва халқ билан баравар қадам ташлаш, энг муҳими, оммага ишонтирарли қилиб тушунтиришдек нодир қобилият ва имкониятни ато қилди.

Шоир куйлаганидек:

Сиз эй, озод дўстлар, бу кўнгилни эҳтиром
айланг,
Мабодо ваҳшликда шуҳрати, оҳиста ром айланг.
Ҳамиша масту бепарво лобар танти бошимдан
Риё базмида аммо берие андиҳу жом айланг.

Қаро дилларни равшан қилғали найзам
қалам бўлди,
Кўзингиз ҳуққасиндадир сиёҳим, интиқом айланг.
Агар виждон аро бир партаве тушса бу сатримдин,
Бу эски қулни тутдик денгу Ғафурни Ғулом айланг.

Улуғ шоир доно ва содда, ҳазилкаш ва жиддий, самимий ва шижоатли сиймо эди. Унинг кишиларга яхшилик қилиш истагининг ва саховатининг чеки бўлмаган, фавқулодда ор-номусли, виждонли ва ҳақиқатпарвар шоир, тарихчи олим эди. Шу боис **«олмос парчаларида қуёш акс этганидек, Ғафур Ғуломнинг шарафли ҳаёт йўлларида, серқирра ижодида халқимизнинг тарихи ва тақдири бутун жиддийлиги ва кўркамлиги билан мукаммал акс этгандир. Унинг уфқи ниҳоятда кенг ижодий биографиясисиз, маърифий қудратисиз салкам ярим асрлик адабиёт қомусимиз хира ва қусурли бўлиб қолурди», дея ҳаққоний баҳосини олган эди аллома шоиримиз.**

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси академиги, атоқли адибимиз ва шоиримизни Покистон шоири Файз Аҳмад ҳамда турк шоири Нозим Ҳикмат дилдан севганлар, уни АҚШ, Англия ва Жазоирда билганлар, асарларини Осиё, Африка ва Европада ҳам нашр этганлар. Дўстлар унга қойил қолган, душманлар титраб қақшаганлар. Демак, у миллийликни, адабиётимиз ўзига хослигини куйлади. Негаки, байналмилаллик ҳам, миллийлик ҳам шакл ва мазмун соҳаларини уйғунликда қамраб олади. Жаҳондаги машҳур адибларнинг уни тан олишининг «сири» ҳам миллийликдан байналминалликка ўтишидир. Бундай ижод маҳсули кўп ҳолларда **ҳайрат** уйғотган асарларда ўз ифодасини топган. Тўла ишонч ва эътиқод билан алломани дўстлик куйчиси, узоқни кўзлаган Инсон деб тушуниш мумкин эди. Дўстлик, биродарлик, ҳамкорлик ва ҳамжиҳатлик ҳар қандай жамият тараққиётининг пойдеворларидан бири бўлаолади.

Биз Ғафур Ғуломни том маънода адабиётимиз тарихчи-тадқиқотчиси, дея оламиз. У халқ орасида юриб, Муқимий асарларини қидирди. Муқимийнинг «Биктур бой», «Лахтак», «Қурбақалар» шеърларини биринчи бўлиб Ғафур Ғулом кашф қилди. Учинчи шеърни у Андижон вилоятининг Ойим қишлоғида яшовчи Мулла Абдураззоқ деган шахсдан олди. Шунингдек, аллома ўзбек миллий-озодлиги учун курашган, миллий истиқболни кўролган Фурқат, Аваз Ўтар ижодларига доир илмий-текшириш ишлари олиб борди. У Фурқатнинг янги ғазалларини топиб, матбуотда эълон қилди.

Ғафур Ғулом 1964 йилда Қобул шаҳрида Абдураҳмон Жомий туғилганлигининг 550 йиллик юбилей тантаналарида иштирок этиб, «Шарқ назми осмонининг икки порлоқ қуёши» деган мавзуда нутқ сўзлади. Академик шоир ушбу нутқида ўзбек ва форс-тожик адабий алоқалари тарихини таҳлил қилиб, XV асрнинг икки буюк сиймоси, назм осмонини чароғон қилган Абдураҳмон Жомий билан Алишер Навоий ўртасидаги жаҳон адабиёти тарихида жуда кам учрайдиган мустаҳкам ва самимий дўстлик ҳамда ижодий ҳамкорликни жонли мисоллар асосида гапирди.

У Афғонистонда бўлганида, адабиётимиз тарихига оид шахслар билан қизиқди. Шу хусусда қуйида унинг уйига ёзиб юборган мактуби жуда характерлидир: **«Ҳиротда Алишер Навоий, Ҳусайн Бойқаро, Гавҳаршодбегим, Мавлоно Жомийларнинг қабрларини зиёрат қилдим. Қолганларини борганда ҳикоя қилиб берурман» (24 февраль, 1964 йил).**

Алломанинг адабиётимиз ва умуман тарихга бой хужжатасрови- (архиви)ни кузатишда давом этаман. Ардоқли ва атоқли шоир ислом дини тарихининг катта билимдони бўлган. Унинг ўнлаб ёзган илмий-маърифий мақолалари гувоҳ бунга. Шоирнинг номаълум Турсунбой исмли шахсга мактуб йўллаб, битта «кофур» сўзига шунчалик илмий-тарихий жавоб берганларки, ҳар қандай исломшунос олим ҳам бунга тан бермай иложи йўқ. Чунончи, «... 7-саволингга жавоб шулки, деб ёзади аллома, — кофур-кофир сўзлари бир-биридан мутлақо фарқ қилади: кўз билан кузга ўхшаган. «Кофур» сўзи-Капкур оролининг бузилган номи. Бу оролдан юрак учун даво бўлган «камфара» олинарди. Навоий замонасида бу камфарадан ёқиладиган шамларнинг мойига қўшиб ёқилар эди. Шам айрича ҳид берар эди. «Шам кафури» дегани камфара қўшилган шамга нисбат берилиб айтиларди. «Кофир» сўзи-бу насроний ислом динига ёт одам тушунилар эди».

Шунинг учун ҳам Ғафур Ғулом сўз санъатини чуқур эгаллаган йирик тадқиқотчи академик — олим эди.

Жаҳонгашта шоир Ғафур Ғулом қаерга бормасин дўстлар орттирар ва улар билан ижодий ҳамкорлик қиларди.

Жаҳон тан олган, ўнлаб совринлар соҳиби, ўтган йили Мустақиллик ордени билан тақдирланган академик шоир Ғафур Ғулом ҳаёт бўлганида бу йил-иккиси кам юз ёшга тўлган бўлардилар. Лекин шоир ва адиб ўлмас ижоди-адабий тарихий мероси билан ўзига абадийлик ҳайкали ўрнатди. Унинг асарлари эндиликда нафақат ўзбек ҳалқининг, балки жаҳон халқларининг маънавий-маърифий хазинасига айланди.

Жаҳоншумул шоир Ғафур Ғуломнинг қуйидаги мисралари шу қадар ўтли ва истиқболли эдики, ҳозирги кунимизни олдиндан кўра билган хазрат Хизирга ўхшаб кетади:

Бутун ер юзини
... Қилур мунаввар.
Ҳақорат емрилур,
Зулм янчилур.
Жаҳонда бўлурмиз
Озод, музаффар!

Карим НОРМАТОВ.

Сиз бунга нима дейсиз?

ЙЎҚОЛАЁТГАН ОДАТЛАР

ёки бугун ариқларда шовуллаб оқаётган сувнинг ифлослигига ким жавоб беради?

Қадимда ариқларда зилол сувлар доимо тоза ва равон оққан. Ҳозирги кунга келиб эса ариқларимиз шундай хунук манзара касб этадики, айрим вазиятларда буни ўйлаш ҳам одамга малол келади. Тўғриси, турғунлик деб аталмиш даврда оқ билан қорани, ҳаром билан ҳалолнинг фарқига бормай қўйдик. Қалбимизга қўшиб бир тутам умримиз, ҳаётнинг мангулигини таъминлаётган оби ҳаётнинг ҳам қадрига етмадик. Ҳатто сувга туфуриш ҳам гуноҳ эканлигини биламизу, лекин унга ахлат ташлашдан ҳам қайтмаймиз.

Ҳақиқатдан ҳам иймонли, инсофли замондошларимиз кўп. Мен бундан фахрланаман. Лекин орамизда шундайлар борки, улар оқар сувли ариқлар ёқасига молхона, ҳаммом қуришдан ҳам ҳазар этмайдилар. 7-8 нафар болани улғайтирган аёлнинг ариқда кир чайиб, унга мағзава ағдарганини қандай баҳолаш мумкин? Оппоқ либосда эндигина келин бўлиб тушган ёш келинчакнинг билиб-билмай кўча ахлатини тонг саҳарда тўппа-тўғри ариққа супураётганига нима дейсиз?

Оқар сувларга ахлат тугул чорва ҳайвонларининг ўлигини ҳам ташлаш ҳоллари учраб туради. Тоқчиёнлик ва шарғунликлар ичадиган ариқ сувига заҳарли кимёвий моддалар билан тўйинган лойқа сувлар тинимсиз оқизилади. Бу ҳолни ўз кўзингиз билан кўргингиз келса, Сариосиё тумани Г. Хидиров номли ширкатлар уюшмасидан оқиб келаётган Тақчиён ширкатлар уюшмасига қарашли ариқ кўпригининг устида бир зум туринг, имонингиз комил бўлади.

Тўполанг дарёсининг тиниқ чеҳрасини, тўлқинланиб оқаётган зилол, ширин сувларини кўп ичганмиз. Биз ҳавас қилган тиниқ бу оби ҳаёт бугун йўқ. Балки болалигимизда шилдираб оқаётган, юзасидан қуёш нурлари сочилиб ётган сувга нон оқизиб иликдек бўлганида шоша-пиша олиб еганимизни эслармиз? Бошимиздан кечирган бу ширин лаҳзаларнинг фарзандларингизга насиб этмаётганлигига ачинмайсизми? Ачинсангиз, нега ариқлардаги сувларни тоза қилиш учун курашмайсиз?

Афсуски, бугунги кунда хонадонлар ичидан оқадиган ариқлардаги сувни ичиш тугул, баъзида юз-қўлни ювишга ҳам тортинамиз. Бу албатта ўзимизнинг айбимиз. Бунинг устига ариқларнинг кўпи кўмилиб кетган. Олдинлари халқ ҳашар йўли билан катта-кичик ариқларни тозалар эди. Бу яхши одат ҳам йўқолиб кетди. Ариқлар қирғоқлари бетонлаштирилиб, сувни илдизлари билан табиий равишда тозалаб турувчи дарахтлар, ялпизу ўт-ўланлар ҳам бугунги кунда инқирозга учрамоқда.

Заминнинг, одамзоднинг қон томирлари бўлган катта-кичик ариқлар ифлосланиб, маҳзун-маҳзун оқаётган сувларга қулоқ солинг. Улар биздан нажот кутмоқда. Бизни тоза сақланг, биз етти думалаб, пишиб келаётган ҳаёт сувимиз, дейишмоқда. Улар бағрида ўйноқлаб-ўйноқлаб оқадиган оқизоқларини соғинганлигини бўзлаб-бўзлаб айтишмоқда. Улар одамларнинг ҳовучлаб-ҳовучлаб сув ичишларини соғинишганлигини изҳор қилишмоқда.

Ҳурматли газетхонлар, айтингчи, ариқлардаги бу сувларнинг орзулари ушалармикан?!

Аннамурод ЖУМАҚУЛИЕВ,
Сурхондарё вилояти,
Сариосиё тумани.

Эгам РАҲИМ

ЮРАГИНГ ҲАҚИҚАТ ЧЎҒИДА ЁНДИР

Инсон яхши хислат билан инсондир.
Яхши хислат унга бағишлар чирой.
Қалбингни ҳақиқат чўғида ёндир,
Эл ташвиши юрагингдан олсин жой.

Ҳақни деб, ноҳақни тилингга олиб,
Гувоҳликка ўтиб, қуруқ лоф урма
Эл ичра беҳуда гап-сўзга қолиб,
Умрингни бемақсад изларга бурма.

Миш-мишга берилма фисқу фасоддан
Одам ахир қачон кўрипти фойда,
Ҳеч наф чиқармиди сўнгги фарёддан.
Дилга яра қўнар иғво бор жойда.

Бўлсин қаддинг расо, сўзингда субут,
Камтар бўл, дилкаш бўл, ҳеч катта кетма
Асабга тизгин бер, тут ўзингни, тут,
Сиз-биз деган гап бор, сан-манга ўтма.

Умр деган нарса беҳисоб эмас,
Йўлларингда яхши излар солиб кет.
Инсон дўстсиз ўтган кунни кун демас,
Яхшилар қалбида мангу қолиб кет.

Инсон яхши хислат билан инсондир,
Яхши хислат унга бағишлар чирой.
Қалбингни ҳақиқат чўғида ёндир,
Эл ташвиши юрагингдан олсин жой.

ҲИКМАТ

• Гапирмай пушаймон бўлиш гапириб пушаймон бўлишдан афзал.

Қутлов

МЕҲНАТ БЕРГАН МАРТАБА

«Эл сени севдими, айла фидо, жон,
Элнинг назарига тушмоқ-буюк бахт!»
дейди шоиримиз. Дарҳақиқат, элнинг назарига тушиш, халқнинг дуосини олиш ҳаммага ҳам насиб этавермайди.

Камтар, дилкаш инсон, меҳрибон, содиқ дўст Самидулла Султонов билан танишганимизга ҳам ўттиз йилдан ошди. Шу ўртада Самидулла ака катта ҳаёт йўлини босиб ўтди. Меҳнати билан савдо ходими номини улуғлади. Ишчан, меҳнатсевар, уддабурон, талабчан раҳбар даражасигача кўтарилди, эл ишончини оқлади.

Мана 40 йилдирки, Самидулла ака савдо соҳасида ишлаб келади. Меҳнат фаолиятини 1961 йилда Юнусобод тумани ошхоналар бирлашмасида муҳандисликдан бошлади. Ҳалол меҳнат қилиб, ҳурмат-эътибор қозонди. 1963 йилда Тошкент шаҳар ресторанлар тресги ташкилий бўлими катта назоратчиси лавозимига ўтди, бу ерда 10 йил хизмат қилиб, катта обрўга эришди.

1979 йилда уни ресторанлар трестига қарашли «Дўстлик» ресторанига бошлиқ ўринбосари вазифасига таклиф этишди...

Самидулла Султоновнинг республикада савдо-сотиқни йўлга қўйишдаги улкан хизматлари муносиб тақдирланди. Унинг мустақиллик йилларида «Ўзбекистон Республикаси савдо аълочиси» фахрий унвонига мушарраф бўлганлиги бундан далолат бериб турибди.

Айни пайтда Самидулла ака «Чеҳра-Ширин» хусусий корхонасида раҳбар ўринбосари бўлиб ишламоқда. Корхона ходимлари ошхона ва унинг худудидаги аҳолига кенг кўламда хизмат кўрсатиш чора-тадбирларини кўришяпти. Яқин фурсат ичида қандолат, музқаймоқ маҳсулотлари ишлаб чиқариш цехларини ишга тушириш, унга кўпроқ ёшларни жалб этиш, уларни иш билан таъминлаш, хизмат кўрсатиш маданиятини янада ошириш, бу борада янги-янги усуллардан самарали фойдаланиш иштиёқида яшаб, меҳнат қиляпти.

– Маҳсулотларимиз мўл-кўл бўлса, таннархи шунча арзон бўлиши, харидорларга хуш келиши табиий, – дейди Самидулла ака биз билан бўлган суҳбатда. – Ҳар бир киши ўз хизмат бурчини ҳалол утаса, ўз она халқига сидқидилдан хизмат қилса, албатта ўз муродига етади.

Кимки адабиёт ва санъатни севса, унга меҳр қўйса, ўша одам зиёли, маданиятли киши ҳисобланади, маданият, адабиёт ва санъат арбоблари ҳам ўша кишини юксак қадрлайди, ҳурматини жойига қўяди. Самидулла ака савдо ходими бўлишига қарамай, ўзини шоирларга, санъаткорларга, маърифатли кишиларга яқин тутади. Ўзбекистон халқ артисти Набижон Раҳимов, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Ўлмас Умарбеков ва бошқа атоқли, ардоқли ижодкорлар даврасида у тез-тез бўлиб турарди. Таниқли адиблар, хонандалар ҳозир ҳам Самидулла акани йўқлаб туришади, бир пиёла чой устида суҳбатлар, мушоиралар бўлиб туради.

– Бундай учрашувлар, – дейди Самидулла ака, – одамни қалбан бойитади, маънавий дунёнгизни кўнгил гавҳарлари билан тўлдиради. Ахир қалби бой одам энг бадавлат одам ҳисобланадида.

Мустақиллигимизнинг муборак 10 йиллигини муносиб кутиб олиш барча меҳнат жамоалари қатори «Чеҳра-Ширин» хусусий корхонаси жамоасининг ҳам шиорига айланган. Савдо аълочиси, меҳнат фидойиси, ўз касбининг жонкуяри Самидулла Султонов шу кунларда ҳам хизмат қилаётган экан. «Ҳорманг, бор бўлинг», деймиз. Муборак 60 йиллик умр тўйлари билан чин дилдан қутлаб, оилавий бахт, мустаҳкам соғлик-саломатлик, бахтиёр ҳаёт, илҳомбахш умр тилаймиз.

Ҳалол хизмат қилиб
яшасан инсон,
Меҳнатдан топади
мартабасини.
Оллоҳ умр бериб,
эъзозлар ҳар он,
Тўлиқ қилиб берар
насибасини!

Нормурод НАРЗУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон халқ шоири.

БЕҒАРАЗ КЎМАК

Германиянинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Мартин Хеккер, Германиянинг академия алмашувлар хизмати вакили Ева Порциу ва бошқалар хайрия тадбирини амалга ошириш учун Қашқадарё вилоятида бўлишди.

Меҳмонлар Шаҳрисабзда яшаётган беш нафар ногирон – Шерзод Хайитов, Рамазон Каримов, Фахриддин Норқобилов, Мусоқул Холматов, Жўрақобил Кенжаевга ногиронлар аравачаларини топширишди.

Шунингдек меҳмонлар Қаршида ҳам бўлиб, яна беш нафар ногиронга ҳам шундай ҳиммат кўрсатишди.

Луқма

КИМНИ АЛДАЯПСИЗ, ҚОРА КЎЗ? ЁШУЛЛИНИ-МИ?

Тўғриси, хизмат сафари юзасидан Хоразмга борадиган бўлдим. Наташа (республика радио уйи қошидаги авиакассир) опамиз Урганчга бемалол кетишинг мумкин, «билет свободна», деди. Афсуски, ундай бўлмади.

Душанба эрталаб тайёрагоҳга чиқдим. Оилам, болаларим билан хайрлашиб. Минг афсуски кечикибман. Сўнг кассага бордим. Кейинги рейс учун билет сўрасам, йўқ, деди опалар. Ўйланиб турган эдим, қизил галстукли йигитча (аэропорт ходимларидан бири) ёнимга келиб:

— Қаерга кетмоқчи эдингиз? — деди.

— Хоразмга ука, қўлингиздан келса ёрдам беринг, — дейман.

— Гувоҳномангиз борми, — дейди у сесканган-дай.

— Йўқ, паспортим бор, — дейман уни хотиржам қилиш учун. Шунда, қизил галстукли, қора костюмшимли йигит: «кундузги рейс олдидан келинг, соат ўн икки яримларда иложи бўлса учириб юбораман», деди. Шу-шу душанбада учолмадим. Ҳаётимда илк бор йўлдан қайтган кун бўлди.

Аммо ачинмайман, арпам ўрувсиз қолгани йўқ. Шунинг учун «Россия» меҳмонхонаси олдидаги олдиндан билет сотиш кассаларига бордим. — Оллоҳ йўл берар, — дедим.

Ниҳоят, қора кўзли сотувчи 11 апрель кунига билет тўғрилаб берди. Аммо болаларимнинг насибасидан қирқдим, озгина.

Сафарда дам олиш куни ҳам ишладим. Бунга ачинмайман. Лекин сафарим давомида ёшуллилар тили билан айтганда «қисиниб» юрдим. Ҳа, нақ олти кун.

— Қисинманг, — дейди Аҳмаджон (Хоразм вилояти телерадиокомпанияси раиси) ака.

Тўғри айтганми ёки бу табаррук заминдаги улуғ одамлар қўлладими, билмадим қайтишга чипта топилди. Битта ҳам билет йўқ, дегувчилар кўп бўлганди, уч-тўрт кун олдин.

Худога шукр, охирги рейсда Тошкентга учиб келдим. Самолётдаги бўш ўринларни санайман. Бир, икки, уч, хуллас, ундан ортиқ бўш ўринлар бор. Ўзим ҳам «уч» ўринда ўтириб келдим. Сабаби, ёнимдаги иккита ўрин ҳам бўш эди.

Нима демоқчиман, газетхон! Кимни алдаяпти ҳаво йўллари ходимлари? Ёшуллини-ми? Энди ўзингиз истаганча баҳо бераверинг...

Эркин ЭСИРГАДИЕВ,
журналист.

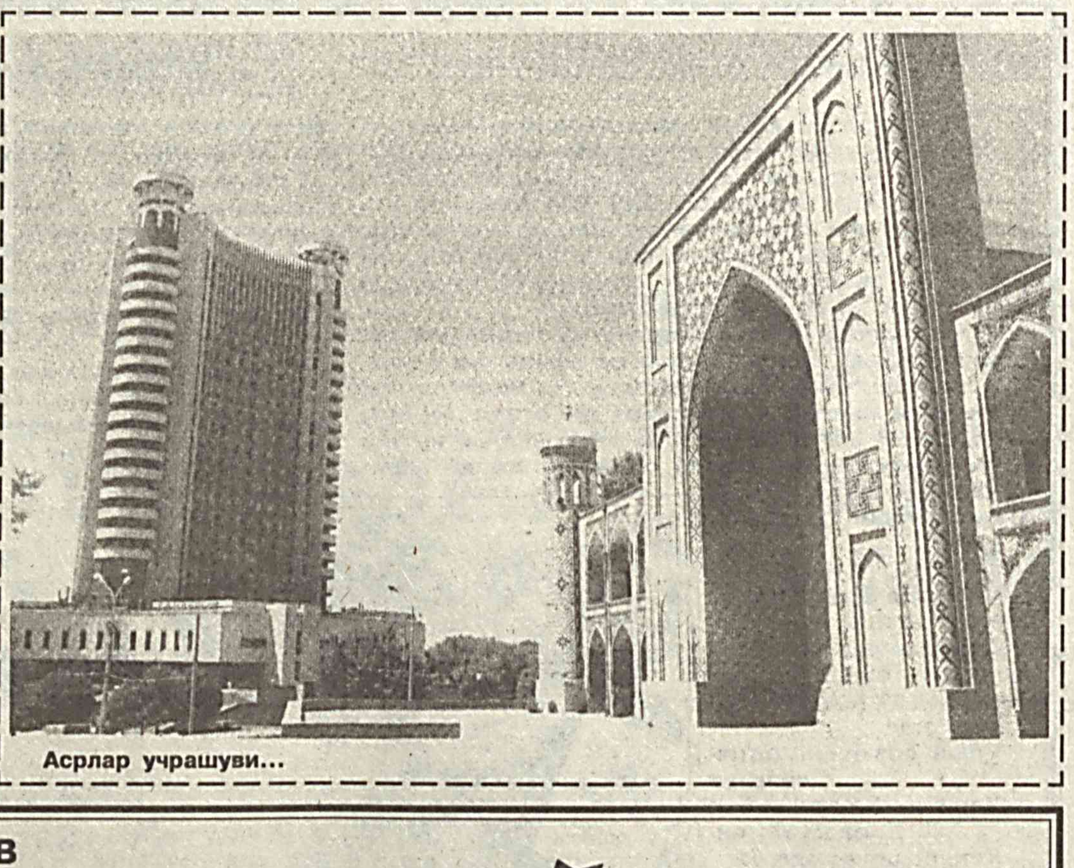

Асрлар учрашуви...

Бу сирли олам

БЕРМУРД ҚУРБОНЛАРИНИНГ ҚАЙТИШИ

Узоқ давом этган танаффусдан сўнг Бермурд учбурчагига алоқадор янгича шов-шувлар юзага чиқиб қолди. Шуниси қизиқки, эндиликда тайёра ва кемалар ғойиб бўлиши ўрнига, бедарак йўқолганларнинг айримлари кутилмаганда пайдо бўлиб, ўзлари ҳам бундан ҳайратда...

Америкада чиқадиган «Уикли уорло ньюс» ойномаси АҚШнинг Груит Саунд шаҳридаги ҳарбий-денгиз базаси ходими гувоҳлигида рўй берган икки ҳодиса шарҳини эълон қилди. Унда ёзилишича, 1998 йилнинг 28 декабрь куни Бермурд учбурчаги ҳудудида 1941 йили ғойиб бўлган инглиз учувчиси қутқариб олинган. У беш киши ҳамкорлигида Венессуэла пойтахтидан Лондонга учиб бораркан, бехосият Бермурд учбурчагидан ўтишаётганида тўсатдан тайёра ҳалокатга учраганди. Изсиз йўқолган тайёрани 9 кун мобайнида излаш бесамар кетди, Шундан кейин учувчиларга мотам тутилди.

Бироқ, орадан эллик етти йил ўтиб, америкалик ҳарбийлар ҳалокатга учраб, парчаланган тайёра бўлакларига жон-жаҳти билан ёпишиб олганича, уммондан жон сақлаб турган учувчини кўриб қолишди. Ҳаммадан қизиғи, унинг эски русумдаги ҳарбий либоси йиллар давомида тўзиб кетмаганди, бунинг устига чўнтагидан чиққан бус-бутун гувоҳнома ҳаммани ҳайратга солди.

Қизиқ, учувчи вақт орасига тушиб қолганмиди ёки шунча пайт ёндош оламда яшаганмиди?!.

Яна бир сирли ҳодиса ўтган йилнинг 5 сентябрида рўй берди. Шу куни ҳарбийлар 1958 йили кемада сайрга чиққан ёш оиладан фақат аёлгагина дуч келишган. У ҳам нималар содир бўлгани, шунча йиллар давомида қаерда бўлганини айтиб бераолмади. Шуниси қизиқки, учувчи ҳам, қайиқда ёлғиз қолган аёл ҳам умуман ўзгармаганди-ярим аср аввал қандай кўринишда бўлишса, шундайлигича сақланганди, лекин уларнинг қиёфасида ҳайрат ва ҳаяжон бир умрга муҳрланиб қолгандек эди.

Гиёҳвандлик — иллат

ИНСОНИЯТНИНГ РАЗИЛ ДУШМАНИ

Наркотик моддаларни етиштириб ҳуфёна тарзда сотиш ҳозир дунё бўйлаб кенг тарқалмоқда. Тилимизга «наркобизнес» деган янги ибора тикан каби суқилиб кириб келаяпти. Давлатчилиги заиф бўлган мамлакатларда уни етиштириш ва сотиш авж олиб кетгани сир бўлмай қолди. Унинг ихтирочисию, яратувчилари минтақаларда носоғлом муҳитнинг асосчилари ҳисобланишади. «Озодлик» ва «Би-би-си» каби жаҳон ахборот воситаларининг тарқатган маълумотларига қараганда, Афғонистон ана шундай заҳри қотилнинг йирик базаси. Бу ердаги наркобизнесларнинг саъй-ҳаракатлари билан Афғонистон ер юзида 72 фоиздан ортиқ заҳри қотилнинг таъминотчисига айланган.

Бир пайтлар «героин», «гашиш», «мариҳуана» каби турли заҳри қотилларни эшитмаган қулоғимиз бугунги кунда беўхшов сўзларнинг «жаран»гидан гангиб қолади. Биз бундай жиноятга қўл урганлар тўғрисида жуда кўп гапирамиз. Уларни ўхшатиб таъзирини берамиз. Аммо асл жиноятларни келтириб чиқараётганларга келсак қуруқ гапдан нарига ўтолмаймиз.

Сариосиё божхона маскани ходимлари 846 килограммлик гиёҳванд моддани мамлакатимиз ҳудудига олиб кираётган икки шофёрнинг сирларини фош этишган эди. Уларнинг бири ўттиз ёшда, оғу чангалига илинган, Тожикистон фуқароси.

– Хотиним, икки фарзандим, кекса онам бор, – дейди М.А. – ҳайдовчи бўлиб ишлардим. У ёғини суриштирсангиз жаҳон кезган шофёрман. Собиқ Иттифоқ ҳудудини тиккасигаям, кўндалангигаям кезиб чиққанман. Ҳатто Шимолий муз океани соҳилларида юрганман.

Ўтган йилнинг кузида Тожикистоннинг Ҳисор туманидан Россиянинг Ульяновск шаҳрига лимон олиб бориш учун мижоз топилди. Лекин менгача олмаоталик шофёрлар машинасига лимон юклаб йўлга чиқишган экан. Аммо машинанинг мотори ишдан чиқиб, тўхтаб қолибди. Боришим билан юк орасида тақиқланган нарсалар бор, йўқлигини сўрадим. Мижоз «Ҳаммаси оппоқ» эканлигини айтди. Унга ишониб машинамга тиркамани қўшдим. Лекин, нимаям деёлардим. Йўлимга шайтон тузоқ ташлаган экан... Суд мени оғир ва сўнгги жазога лойиқ деб топди. Яратгандан мушкулимни осон қилишини сўрайман.

К.А. исмли ўттиз ёшли яна бир тожикистонлик фуқаронинг фикрига эътибор қилинг:

– Хотиним, тўрт нафар фарзандим бор.

Машинага юклаган лимонларнинг 50 қутиси меники, қолгани бошқа одамларники эди. Юк ортиб бўлгандан кейин менга ичида гиёҳванд модда борлигини айтишди. Агар уни кузатиб бормасам қаттиқ уч олишларини қайта-қайта уқтиришди, ўша одамлар.

Хатоимни ҳеч ким такрорламасин. Агарда худоим умримни берса қолган ҳаётимни ҳалол меҳнатга сарфлардим. Ҳукм кучида қоладиган бўлса қисмат экан... Тақдиримга ачинар эканман одамларга хитоб қилиб, хатолардан сақланинглар дегим келади.

«Наркобизнес»чиларни инсониятнинг энг разил душманига қиёслашга ҳақлимиз. Улар барча операцияларни бировларнинг қўллари билан бажариб, ўз ботқоқларига покиза кимсаларни ҳам тортадилар. Фикримизни исботи учун: 3-сонли Сариосиё темир йўл транспорти божхона ходимлари томонидан қўлга олинган тожикистонлик фуқаро Саидамир Исмоилов ҳам 43,5 килограммлик героинни Москвага етказиб берса катта миқдордаги АҚШ долларига эга бўлишини тан олди.

Алқисса, бу бемаъни бойликлар ортида қанчалаб кишилар тирик дунё билан эрта хайрлашмоқда. Агар бу заҳри қотил шу қадар авж олмаганида ногирон чақалоқларнинг митти таналари кўзимизни ёшламасди. Оналаримиз кўз ёшларини беҳудага оқизмасди. Алпомишдай алп йигитлару, Барчинойдек мард қизларимиз оқ ажал оғушида орамиздан ажралиб қолмасдилар.

Турсун БОЙ,
«Адолат» мухбири.

Валерий БРЮСОВ

ЭҲТИРОС ЧЎРИСИ

Бир хонимнинг кундалик дафтаридан сўнгги саҳифалар

(Қисса)

(Давоми. Боши ўтган сонда)

18 сентябрь

Ўтган уч кунни худди босинқироқ туш каби эслайман.

Терговчи, суд вакили, участка вакили, таъзиячи қариндошлар, нотариус, дафн бюроси, банкка қатновлар, руҳонийга қатновлар, қабул хоналаридаги маъносиз кутишлар, ундан-да бемаъни суҳбатлар, бегона башаралар, ўзингни йўқотиш, эркин вақт қолмагани, – оҳ, қани энди шу уч кунни тезроқ унутсам!

Иккита нарса ойдинлашди. Биринчидан, хаёллари шунга бориб етибдики, қотиллик ўч олиш ниятида рўй берибди экан, чунки эрим ҳеч қачон пул сақламаган (мен ҳам буни энди эсладим). Боз устига, унинг чўнтагида бўлган ҳамён бус-бутун қолган. Аммо, қотил хонадонимизга, болахонага қандай ўтиб кирганлигини ҳеч тушуниша олмайди.

Иккинчидан, маълум бўлдики, эримнинг ишонч васияти бор экан. Бу ҳақда ҳузуримга келган нотариус хабар қилди. Унинг маънодор ишораларидан аёнлашдики, асосий меросхўр – мен ва менга тегадиган нарса озмунча эмас экан.

Дафн маросими жасадни ёриб кўрилиши муносабати билан кейинга қолдирилди. Мен барча ишлар мутасаддилигини тоғамга топширдим. Албатта у бу юмушлар билан шуғулланиб камида бир ярим минг ишлайди, лекин нафсиламбирини айтганда, мазкур ташвишлардан қутулишим учун бу баҳо кўпам қиммат эмас.

Модест олдимга бирон марта келмади, бироқ уни биринчи бўлиб мен чорламайман!

Шунга қарамай мен ўзимни кичкина кўнгилхушликдан тия олмадим ва бир соатга деб Володянинг ҳузурига бордим.

Хушторим бўлган бу бола менинг ташрифимдан роса қувонди. У менинг олдимда тиз чўкди, оёқларимни ўпди, йиғлади, кулди, бир нималарни гапирди.

– Мен ўйловдимки, – деди у, – сени энди узоқ кунлар кўрмасам керак деб. Нақадар олижанобсан, мана, келдинг. Мени чиндан ҳам севаркансан!

Унга мен севишимни қасам ичиб айтдим, дарҳақиқат уни шу тобда содда қувончи учун, кўзларидаги ростакам ёшлари учун, новдадек заиф, нозик ва ингичкалиги учун севардим.

Володяникида узоқ вақт бўлмаган эканман, хонадонининг ўзгартирилган жиҳозлари мени ҳайратга солди. Ундаги ҳамма нарса менинг дидимга мослаб танланган эди. Қорамтир пардалар, ҳашамсиз сипо мебел, ялтироқ безаклар йўқ, фақат деворларда Рембрандтдан олиб чизилган гравюраларни кўрдим.

– Мебелларни ўзгартирмабсанми? – дедим мен.

У қизариб жавоб берди:

– Ўтган сафар сен кетганингдан кейин мен яна юз сўм топиб олдим. Ахир мен бир тийин ҳам сенинг пулингни олмайман деб сўз берганман. Мен ҳамма пулларингни менинг уйимда сенга яхши бўлиши учун харж қилдим. Бу нарсалар қалбингга хуш таъсир этмасдан қолмайди!

Албатта Володя ҳам тақдиримдаги ўзгариш тўғрисида гап очди, тортиниб, сўзларидан адашиб кетди:

– Сен энди эркинсан... Балки энди биз тез-тез учрашиб турармиз.

– Тентак, – эътироз билдирдим, – ҳозир бу ҳақда ўйлаш пайтими? Эрим ҳали дафн этилгани йўқ.

Володя мева-чева ва ликер ғамлаб қўйган экан. Диванга бориб ўтирдим, у бўлса олдимда тиззалади, кўзларимга тикилиб сўзлай бошлади:

– Сен гўзалсан. Мен сеникидан чиройлироқ юзни ўйлаб тополмайман. Ҳар бир ҳаракатингни ўпгим келяпти. Сен мени қайтадан яратдинг. Фақат сени билдиму оламни танишни ўргандим. Фақат сени севгач, ҳис қилишни ўргандим. Сенга ўзимни бутунлай, тўлиғимча бахш этганимдан бахтиёрман. Менинг бахтим шундаки, барча ишларим, барча фикрларим ва истакларим, ҳаётимнинг ўзи-ҳаммаси сенга боғлиқ. Сенсиз мен йўқман...

Бундай сўзлар худди севимли юнгдор мушукойни эркалатгандай мени яйратиб юборди. У узоқ гапирди, мен узоқ тингладим. Унинг овозидаги болаларникидай жарангли оҳанглар мени сеҳрлаб аллаларди.

Бирдан кетишим пайти келганини эсладим. Аммо Володянинг фиғони чиқди, ялинди-ёлворди, уни рад этишга ўзимда куч тополмадим...

Эримнинг руҳига хиёнат қилаётганим эҳтимол ёмон иш бўлса керак. Кўнглимда ноқулайликнинг қандайдир доғи ўрнашиб қолди. Тириклигида қилган зиноларим пайтида бу нарсани ҳис қилмаган эдим. Ўлимда сирли ҳокимлик борлиги рост.

III.

19 сентябрь.

Мен Володяни севаманми?

Бундай бўлмаса керак. Менга ундаги ўзим истаган қиёфа ёқади. Венецияда учрашганимизда у қандай ёввойи эдия! У бирон нарса тўғрисида на ўйлашни, на гапиришни ҳам билмасди. Фақат ўзи чет элларда қочиб беркиниб юришига сабаб бўлган сиёсий масалаларни биларди, холос. Мен унинг руҳиятида бошқа қиёфа борлигини пайқадим, бамисоли харсанг мармар тошдан ҳайкални ажратиб оладиган ҳайкалтарошга ўхшаб кетдим.

Эҳ, Володяни деб озмунча меҳнат қилмадим! Унинг руҳини тарбиялаш учун қайси ягона маконни танлаганимни айтайми: шаҳарнинг Беллини ва Сансовино, Тициан ва Тинторетто каби чиқиш томони кўринмайдиган олтин-мармар кўчаларига бордик. Биз қайиқда сузиб май «серенада»ларини биргаликда тинглардик. Байрон ва Шелли номлари билан абадийлашган «ақлдан озганлар уйи»га борардик. Биз қоронғу черковларда Ренессанс мумтозларининг ранг-баранг симфонияларини кўзларимиз билан тўйиб-тўйиб сипқорардик! Кейин мен Володяга Фет ва Тютчев шеърларидан ўқиб берардим.

Айтишларича, майсанинг ўсишини кўз билан кўрса бўларкан. Мен йигитчанинг руҳияти қандай ўзгараётгани, айни вақтда унинг юзи ҳам ўзгараётганини равшан кўрдим. Унинг ҳис-туйғулари тобора мураккаблашарди, идрок қилиши нафислашарди. Унинг нутқи ҳам, кўзлари ҳам, овози ҳам ўзгарди. Менгача бўшанг, қўпол «товарищ Петр» (уни «партия ичида» шундай аташарди) мавжуд эди. Ҳозирги Володяни, нозикфаҳм, кўркам, Ван Дейк чизган портретдаги ўғлонга ўхшаб кетадиган Володямни мен ўзим яратдим.

(Давоми бор).

ТАБИАТГА ЗЎРАВОНЛИК КЕТМАЙДИ!

Красноярск вилоятининг қишлоқларидан бирида яшайдиган аёл ёзда ўрмондан қўзиқорин териб келади ва тузлаб, шиша идишларга солиб, қишга асраб қўяди. Эрта баҳорда қўзиқорин ҳидини сезиб қоладию ертўлага тушади: ў-ў, даҳшат! Аёлнинг рўпарасида шишиб кетган бир маҳлуқ турарди. Маҳлуқ аёлнинг оёқларига маҳкам ёпишиб олади. Аёл бечора жон ҳолатда қичқириб юборади. Бор кучини йиғиб, даҳшатли «қопқон»дан оёқларини қутқариб олгач, қараса, қўл бармоқларида гўштдан ном-нишон қолмаган, оппоқ суяклари шалвираб турарди.

Илгари номаълум бўлган маҳлуқни олимлар текшириб кўришади бу қўзиқорингa радиоактив нур таъсирида пайдо бўлган «мутант» деган қарорга келадилар. Ҳозир темир ва бетонни ҳам еб ташлайдиган, тўйдим деган гапни билмайдиган мутантларни йўқотиш жуда катта муаммога айланиб кетди. Улар борган сари кўпаймоқда.

XX асрнинг бошқа бир даҳшатли маҳлуқ Бермурд учбурчаги қаърида пайдо бўлди. Денгиз ва океанларда тинчгина яшайдиган қирқ оёқли қисқичбақалар (бор-йўғи қирқ сантиметр) атрофга ажал уруғини сочадиган даҳшатли мутантга айланиши учун қандай куч керак? Бу не жумбоқ бўлди? Яхшилаб ўйлаб кўрилса, айнан Бермурд учбурчаги ҳудудида бортида ядровий қуроллари бўлган советларнинг сувости кемаси ҳалокатга учраганини эслаш мумкин. Натижада ҳалокат рўй берган жойдаги сувга кўп миқдорда зарарли радиоактив моддалар тарқалади. Ўшаларнинг таъсирида қисқичбақалар тўхтовсиз равишда катталашиб бордилар ва узунлиги олтмиш метрга етадиган даҳшатли мутантларга айландилар.

Ҳозирги кунларда ўша даҳшатли махлуқлар йирик балиқлар, ҳатто дельфинлар билан қаноатланиб қолмасдан, балки йўлида учраб қоладиган қайиқлар, кичикроқ кемаларга ҳам ҳужум қиладилар. Бесўнақай танадан ўсиб чиққан шилимшиқ қисқичбақалар қурбонликка чиппа ёпишадию заҳрини сочади. Қисқа вақт ичида мутантлар йигирмадан ортиқ денгизчининг бемаврид ўлимига сабабчи бўлди. Шу кунлар ҳам қурбонлар сони ортиб бораётир. Улар икки юз нафарга етиб қолди.

Шундай қилиб, кучли елвизак шишириб юборган кўримсизгина қўзиқорин ва радиоактив моддалар таъсирида ҳимоясиз қолган қичқичбақалар инсоният учун ниҳоятда хавфли бўлган ҳалокатга айландилар. Агар ҳайвонот оламининг арслон, фил, тимсоҳ, кит, акула каби йирик вакиллари радиоактив таъсирида мутантларга айланиб қолсалар нима бўлади? Улар инсоният бошига келтирадиган мусибатлар қамровини тасаввур этиш мумкинми?

Назаримизда, ҳар бир зиёли одам бир пайтлар Циолковский айтган сўзларни асло эсидан чиқармаслиги керак: «Инсон табиат устидан зўравонлик қилди. Энди табиат бизнинг устимиздан зўравонлик қилишини кутмоқдан бошқа иложимиз йўқ.

КАЙКОВУС ПАНДЛАРИ

Эй фарзанд, жаҳд қилиб ҳаргиз ҳеч кишини ўзингга душман тутмагил. Аммо бир киши ногоҳ сенга душман бўлса, асло қўрқмағил, лекин унинг ошкор ва ниҳон ишларидин ғофил бўлмағил ва ҳамиша унинг тадбирида бўлғил. Ҳар вақт унинг ҳийласидин хабардор бўлғил. Ҳамиша душманнинг ҳолин ва фикр-хаёлин билмакнинг ҳаракатида бўлғил, то бир бало ва офатга гирифтор бўлмағайсан. Ишинг ривож топмаса, қувватинг бўлмаса, душманга душманлик кўргузмағил. Ўзингни душманга улуғ кўргузғил. Агарда ожиз бўлсанг ҳам ғайрат қил, ўзингни ожиз кўргузмағил.

Душманнинг хуш сўзига кўнгул қўймағил. Агар душман ҳар қанча яхшилик кўргазса, ундин бегумон бўлмағил. Қувватлиғ душмандин ҳамиша хушёр ва эҳтиёт бўлғилки, дебдурлар — икки кишидин қўрқмоқ керакдур: бири қавий (кучли) душман ва бири ғаддод (алдамчи) дўст. Кичик душманни кам куч ва хор деб ўйламағил. Унга улуғ душмандин кўпроқ душманлик қил ва уни кичик, ожиз билмағил... Бас, душман сени ҳалок этмасун, балки сен унинг ҳалокати тадбирида бўлғил.

ҲАР ИШДА ҲИКМАТ БОР

Латифа

Насриддин афанди ёнғоқ дарахтининг остида ётаркан, ўйланди: «Э-э, Худонинг ишларига қойил эмасман, шундоқ катта дарахтда жажжи-жажжи меваларни битадиган қилиб қўйган. Икки қулоч ё келадиган, ё келмайдиган палакларда эса, қучоққа сиғмайдиган қовун-тарвузларни ҳал этади. Бўлмабди. Аслида қовун-тарвузлар мана шундай катта дарахтларда пишганда, ёнғоқлар эса, полизда етилганида муносиб иш бўларди».

Афанди шуларни ўйлаб, мулоҳаза қилиб ётганида битта ёнғоқ пешонасига тушиб, миясининг қатиғини чиқариб юбораёзди. Шунда айтдики: **«Эй Аллоҳ, ҳар ишингда ҳикмат бор, нима қилсанг, ўзинг биласан...»**

Ғолибларга ҳамиша ана шундай пешвоз чиқилади.

• «Обуна – 2001»

«АДОЛАТ» ҲАМРОҲИНГИЗ БЎЛСИН!

Азиз муштарий!

Мана 2001 йилнинг иккинчи ярим йиллиги учун ҳам «Адолат» газетасига обуна давом этмоқда. Шошилинг!

Обуна бўлиш эсингиздан чиқмасин.

• «Адолат» газетаси нашр кўрсаткичи – 100.
• Ярим йиллик обуна баҳоси – 4008 сўм.

Самолёт ҳавога кўтарилгач, салонга стюардесса чиқибди ва табассум билан дебди:

— Ҳурматли йўловчилар! Авиакомпаниямиз сизни кутлайди.

Бизнинг самолётимизни биринчи класс учувчиси, парашютдан сакраш бўйича спорт устаси бошқармоқда...

* * *

Онасини йўқотиб қўйган бир бола милиционердан сўраяпти:

— Милиционер амаки! Мени етакламасдан, ёлғиз ўзи кетаётган аёлни кўрмадингизми?

* * *

— Шайтон... Жин урсин...

— Вой болам-а, қандай ёмон сўзларни ишлатасан-а? — хитоб қилди она жаҳл билан.

— Аяжон, бу сўзлар асло ёмон сўзлар эмас. Буларни ҳатто Шекспир ҳам ишлатган.

— Шу Шекспиринг билан ўйнаганингни бошқа кўрмай бўлмаса!

* * *

— Нима учун худо аввал эркакни яратиб, шундан кейингина аёлни яратган? — деб сўради дин муаллими ўқувчидан .

— Чунки, худо эркакни яратаётганда аёл киши маслаҳат бераверив, безор қилмасин деган.

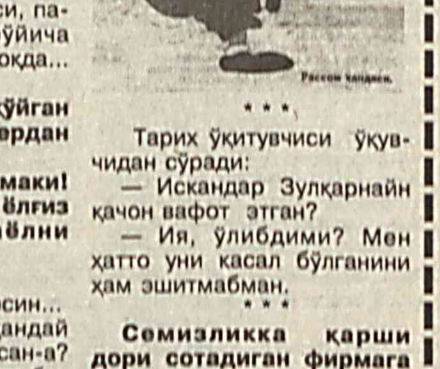

* * *

Тарих ўқитувчиси ўқувчидан сўради:

— Искандар Зулқарнайн қачон вафот этган?

— Ия, ўлибдими? Мен ҳатто уни касал бўлганини ҳам эшитмабман.

* * *

Семизликка қарши дори сотадиган фирмага мактуб келди:

«Дориларингиз беҳад зўр экан. Икки ҳафта давомида хотиним уларни ичиб олти килограмм озди, бир неча кун аввал эса бутунлай ғойиб бўлди. Камоли эҳтиром билан сизлардан миннатдор Смит».

* * *

— Сен қайси институтга ҳужжат топширдинг?

— Тиббиётга.

— Жуда яхши. Мен эса ветеринарияга. Битирганимиздан кейин бир-биримизни даволаб юрамиз-а!

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

Бош муҳаррир: Тўхтамурод ТОШЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Т. О. ДАМИНОВ, А. Ғ. ҒУЛОММАҲМУДОВ, А. ЖЎРАБОЕВ, Р. З. АҲМАДАЛИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Р. Р. ХАЙДАРОВ, К.РИХСИЕВ, Д. К. ҚИРҒИЗБОЕВ (бўлим мудири), Р. АЗИМОВ, Т. И. ЭРГАШЕВ, А. МАМАЖОНОВ, У.Ф. ЖЎРАЕВ, Н. НУРМАТОВ, М. ҚАЛОНХОНОВ.

Мулоқот учун телефонлар:
Қабулхона – 133-41-89.
Хатлар ва шикоятлар бўлими – 136-55-64.
Навбатчи – Илҳом СИДДИҚОВ
Саҳифаловчи – Баҳтиёр ҚЎШОҚОВ

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасидан 140 рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма Г– 2436, ҳажми–2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А–2. Газета IBM компьютерида терилди.

Мақолада келтирилган факт ва рақамлар учун фақат муаллифлар жавоб берадилар. Қўлёзмалар муаллифларга қайтарилмайди.

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти–20.00. Босишга топширилди 20.00.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси-32.